ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,247 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1904 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 5—18 — 1 ԶԻԼՀԻՃՃԷ, 1321— 5 ՇՈՒՊԱԹ 1319 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

بوزانتيون
اينجه يومي وسياسي غزته، صاحب امتياز ومدير مسئولي
بوزانت كچيان
مطبعه‌سي اداره‌خانه‌سي باب عالي جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولي
دائرۀ مخصوصه‌ده در

Բիւզանդիոն

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

"ԾՐԱԳԻՐ ԿԵՆԱՑ„

ՀԵՂ. ՍԵՐՈՎԲԷ Վ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ
Էջ՝ ԺԱ + 167

Կ'խոստովանիմ որ այս չաբաթ հաճելի անակնկալն ունեցայ ընդունելով Սերովբէ վարդապետի այս փոքրիկ հատորը: Հեղինակն անծանօթ մը չէր, ընդ հակառակն: Մասամբ անծանօթ մը, եթէ կ'ուզէք, իր անձով, բայց յորմէ հետէ սովորութիւն ունինք Թղթակցութիւններ կարդալու Ս. Տեղեաց վրայ, Սերովբէ վարդապետ, մանաւանդ վերջին տասն տարիներու մէջ, առաջին տեղը գրաւած է Տերունական վայրերու հանգամանքներու և մեր վանքին փառայեղ հանդէսներուն վրայ գրող Թղթակիցներուն: Սարկաւագութեան առենէն իսկ բարեկամ մը եղած է մամուլին, մէջտ անոր մօտիկ ապրած է, և ա'ն պատմնները մանաւանդ երբ պատասխանատուութիւն հրաւիրող կարևոր պաշտօններ չէին ծանրանար իրեն վրայ, աշխատ չէր անցըներ որ խմբագրատուն չգային վարդագոյն նամակի թուղթի այն խուզը էջերը, ծայրէ ի ծայր գրուած մեծկակ, մօրինակ, համաչափ այն գիրով որ անընթեռնլի գիրերէն օրն ի բուն տառապող գրաշարներուն ուրախութիւնն է, և փորձ կարդացողն ալ կ'ազատէ բաւական մեծ տաժանքէ մը, պէտք չճգելով գիծերու խառնակ պտոյտներ յառաջ բերելու թուղթի թերթերուն վրայ: Բայց այս թղթակցութիւններ տակաւ նուազեցան, երբ Սերովբէ Վ. հետզհետէ 1900ին հոգևոր պաշտօնով ղրկուեցաւ Ցոպպէի վանքն և 1901ին Մատենադարանապետ կարգուեցաւ Մայր Վանուց: Սերովբէ վարդապետ ամէնէն յարմարագոյն անձն էր մ'անաւանդ վերջին պաշտօնին համար, ուր հարկ էր Երուսաղէմայ հարուստ մատենադարանը կարգի դնել, հազարաւոր գիրքեր ցուցակագրել. բայց դարձեալ ուրիշ պաշտօնի կ'կոչուի, հազիւ այս պաշտօնն աւարտած և կ'կարգուի տեսուչ 'Ժամասկսի Հայոց: Բայց, եթէ այլ ևս առօրեայ յարաբերութիւն մը չի կրնար ունենալ մամուլին հետ իր այս ծանր զբաղումներուն մէջ' Երուսաղէմայ յարգելի անդամը, բայց խըղճմտական դրութեան հետեւելով իր ժամանակը գործածելու մէջ, գտնելի իմն կարող կ'ըլլայ հետամուտ ըլլալու առանձնայատուկ գործի մը պատրաստութեան,— Ծրագիր կենացին..., որ այժմ կ'գտնուի մեր ձեռքին տակ:

Բայց այս գիրքին քննութեան անցնելէ առաջ աւելորդ չըլլար թերեւս մէկ երկու խօսք ալ ըսել Երուսաղէմի Վանուց միաբանութեան գրական գործունէութեան վրայ: Ցաւչափ կ'յիշենք, ինք, Վանքը, հակառակ իր հարուստ առձեռնապատրաստ միջոցներուն, երբեք իր ծոցէն չէ տուած մէկը, որ իր արգասիքը մէկ նուէրը բերէր ձգէր հայ գրականութեան աղքատիկ գանձանակին մէջ: Դարուն երկրորդ կէսին եղան որ վանքին մէջ գրականն'շարժում մը յառաջ բերին, գործեր հրատարակեցին. այսպէս՝ պատուական Մելքիսեդեկ Սրբազան, որ կ'հրատարակէ կրօնաթերթ և Պատմութիւն Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ. բայց իրմէ վերջ ո'չ իսկ հետեւորդ կ'ունենայ, հակառակ եղած կրկնակի հրաւէրներու, նո'յն իսկ ուսումնասէր միաբաններէ, որոց մէջ է նոյն ինքն Սերովբէ Վ.: Վերջին տասնները միայն Սահակ Սրբազան Խապայեան, եթէ չենք սխալիր, վանքին մէջ գտնուած վաւերական ձեռագրի մը հետ համեմատելով, հրատարակեց Սոկրատի գրքին բաղդատութիւն մը, Վիէննական հրատարակութեան հետ: Բայց ասիկա երբեք չի կրնար փրոշ դրացնել միաբաններու հեղգ ծուլութիւնը, որով աւելի կ'սիրեն իրենց փորը պարարել, քան յառաջ բերել մի ո'ր և է օգտակար երկ: Լսե՞ր էք երբեք որ Երուսաղէմի միաբան մը գործ մը ներկայացուցած ըլլայ Իւմիւթա գրական ցանձնաժողովին, Թո՞ղ անք մրցանակի արժանացած ըլլալը. և սակայն, առ այս ինչ առաւելութիւններ չընծայեր Վանքին առանձնաշնորհ մատենադարանը, որ հիմա ցեցակեր կ'նեծէ աղտոտ փոշիներու դէզին տակ: Այս մասին լաւ է որ քիչ մը անդրադառնան Երուսաղէմի Վանքին միաբանք: Վանքէ մը սպասուած գլխաւոր մէկ բանն ալ բարոյական, գրական ծառայութիւն մատուցանելն է. ասիկա դիւրին է մանաւանդ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան համար, քանի որ, ինչպէս ըսինք, միջոցներ ալ չեն պակսիր. ամօթ չէ՞ որ Վանքը չէնք չնորհք օրացոյց մ'ալ չի կրնար հրատարակել, համով հոտով ընդարձակ օրացոյց մը, զոր Հայ. Եկեղեցւոյ ամէն զաւակ ախորժով պիտի գնէր Հիւանդանոցի Օրացոյցին հետ. ամօթ չէ՞ որ իբր Օրացոյց մէջտեղ կ'նետուի այդ պըղպտիկ թերթիկը, որ, ինչպէս կ'հաւաստեն ձեռնհասք, իբր Առաքելական Աթոռէ ելած հրատարակութիւն,—չունի կատարեալ ճշտութիւն ի մասին եկեղեցական իրաց,— և մէջը գրուած մէկ երկու գրութիւններն ալ տղայական բաներ են, դըպրոցականի խեղճ ու կրակ շարադրութիւններ: Այս մասին թողլով որ ուրիշներ ծանրանան աւելի, կ'անցնիմ առջեւս գտնուած գիրքին:

167 երեսներէ կ'բաղկանայ Սերովբէ վարդապետի այս երախայրիք երկը, միասին առնելով նաև այն յաւելուածը, զոր գրած է Բիւզանդիոնի ընթերցողներուն քաջածանօթ ուրիշ վարդապետ մը, Մկրտիչ Վ. Աղաւնունի, առաջն. տեղապահ Կոստանդնայ: Ծրագիր կենաց ծայրէ ի ծայր հաւաքոյթ մ'է անջատ' մտածողութիւններու Աստուծոյ, աստուածպաշտութեան և բարեպաշտութեան, աղօթքի, կրօնքի, սիրոյ, ճշմարտութեան, քրիստոնէութեան և քրիստոնէի յատկութեանց, առաքինութեան, իմաստութեան, արդարութեան, համբերութեան, բարութեան, ներողամտութեան, բարեկրթութեան, առողջութեան են. են.ի վրայ: Սերովբէ Վ. իր դպրոցական եղած միջոցէն սկսեալ յատուկ տետրակ մ'ունեցած է, ուր արձանագրած է իր մտածողութիւնները, և ընթերցանութեան պահուն հանդիպած նշանաւոր մարդոց խօսքերը: Իր այս տետրակէն առնելով է որ կազմած է Ծրագիր կենաց: Հեղինակներու անունը չէ նշանակուած: Սերովբէ Վ. աւելի կարևորութիւն տուած է խօսքին, բայց ասիկա թերութիւն մ'է, ըստ իս. խօսքին կարևորութեան չափ զայն ըսող հեղինակն ալ կարեւորութիւն ունի: Թէ ինչո՞ւ Սերովբէ Վ. գոհացեր է միայն խօսքերուն չոր ու ցամաք ատաղձ մը միայն տալով, այս մասին ալ հետեւեալ պատճառաբանութիւնը կ'հանէ մէջտեղ, զոր չատ բանաւոր չենք գտներ.—«Թերևս գիտողներ և մտածողներ ըլլան թէ աւելի լաւ չէ՞ր ըլլար, փոխանակ նիւթի մը վրայ իրարմէ անկապ խօսքեր շարելու, այդ խօսքերէն օգտուելով ամփոփ ճառեր կամ յօդուածականներ գրուէր.— մենք այդ գաղափարէն չենք, մեր մասնաւոր համոզումով՝ բարոյական կարճ խօսքեր աւելի ուժով կ'ազդեն մեր սրտին և մտաց, քան թէ երկար բարակ քարոզներ և խրատականներ: Սողոմոնի «Ծանիր զքեզ»ը ինքնաճանաչութեան վըրայ գրուած քառասուն հատ ճառ կ'արժէ, իսկ Նիւսացւոյն «Քրիստոնէի պարտ է այլ ոմն Քրիստոս լինել» հաչակաւոր խօսքը' ամբողջ Աւետարանը կ'պարունակէ իր մէջ....»

Անչո'ւշտ պարզ, կարճ խօսքերը կարեւոր են, ազդու են, բայց ատոնք խորունկ իմաստութեան մը խտացումն են, տեսակ մը ձեւան (formule), որ կ'կարօտի երկար բարակ բացատրութեան. Ժողովուրդը չատ մեծ բան մը չի հասկնար, երբ իր առջեւ դրուի ձեւանները իրերայաջորդ, երկարապատում չարք մը. համեմատելով զանոնք պարզ ու մեկին, որոշ բացատրութիւններով, օրինակներով, պատմութիւններով, մեծ նկարագիրի տէր մարդոց կեանքէն քաղուած դրուագներով, և այն ատեն հասած պիտի ըլլայ խօսքին տալիք արդիւնքին: Այսօր քանի՜ հոգի կ'հասկնայ —Ծանի'ր զքեզ—ին իմաստը, որ Սողոմոնինը չէ, ինչպէս կարծեր է հեղինակը, —այլ յունական տաճարի մը վրայ դրոշմուած խօսք մը, զոր Սոկրատ հիմ բռնեց իր խորունկ փիլիսոփայութեան.— քանի՜ հոգի լիովին կ'ըմբռնէ անոր բովանդակած բոլոր իմաստը, ըլլալու համար Յոյն մեծ իմաստասէրին ի հետապնդելի ունեցած բարոյական խոշոր անձնաւորութիւնը: Խօսքին հետ նա'և բացատրութիւնը, մեկնութիւնը, ա'յս է կարեւոր:

Ասկէ առաջ Կ. Սեբէճեանի հեղինակութեամբ հրատարակուած երկու գիրքերն ալ —[illegible]—, կ'պարունակեն նաև հոյլ մը գեղեցիկ առածներու, խօսքերու, բայց ի'նչ պինդ հետաքրքրութեամբ կ'կարդացուին անոնք. ինչո՞ւ. —որովհետեւ մեկնուած, պարզուած են անոնք, օրինակներ մէջ բերուած են. այսպէս՝ Սմայլսի [illegible] պատուական հատոր մ'է.— պէտք է գիտնալ սա' պարագան ալ թէ խօսքէ աւելի օրինակն է որ կ'ազդէ ընթերցողին վրայ: Հապա մ'եր Թողուլ արդի Ս. Հայրապետին գոհար հատորները —[illegible]—, ուր խօսքերուն կ'զուգորդուին հիանալի կերպով բարի հօր մը տուած բարի խրատները: Օրինակի համար, Սերովբէ Վ. [illegible] խօսքը ընթերցողն ի՞նչ հասկնայ ասկէ. թէ ի'նչ պարագաներու բերմամբ ըսուեր է այդ խօսքը, չէ՞ր արժեր բացատրել: Բայց ասոր, հեղինակն իր խօսքերը չաբաղանելու մէջ ալ տրամաբանական կարգի մը չէ հետեւած, այլ' աւելի' խառն ի խուռն ցրուած է իր խօսքերը. մինչ, եթէ տրամաբանապէս իրերայաջորդ կերպով դրուած ըլլային, ինչպէս ըրած է Դուզդոյ իր [illegible] մէջ, հատուած առ հատուած մակաձական դրութեամբ, այսպէս իբր կեանքի ծրագիրը տուած խօսքերը, ինչպէս Դուզդոյ ըրած է իրենը, աւելի օգտակար պիտի ընծայուէին մտքերու:

Հասարակ տեղիքներ և պարապ խօսքեր ալ չատ կան այս Ծրագիրին մէջ, և կ'զարմանանք որ արժանապատիւ հեղինակը զասոնք զատեր է իր բազմաթիւ տետրակներէն' կեանքի ծրագիրն ըլլալու համար.—պատահաբար կ'առնեմ այլ և այլ գլուխներէ.

—Դէշ խօսքը գէշ սրտի նշանն է:

—Կ'ուզէ՞ք լինիլ երջանիկ,
Երջանկութեան այս է գաղտնիք.
Ինչ վիճակի մէջ ալ լինիք
«Գոհ եղիք»:

—Այն բանը որ մէկը չփափաքիր իրեն համար, թող չընէ ուրիշներուն:

—Աստուած արդար վարձահատոյց է, մեր մոռցած բարերարութիւնն ալ ինք չմոռնար և կ'վարձատրէ ժամանակին:

—Ով որ համբերել չգիտեր' չէ մեծամիտ:

—Մեծութեան և փառաց կեդրոնը իմաստութեան մէջ սահմանուած է:

—Իմաստուն է նա որ գիտէ կառավարել իւր կիրքը չափոյ ու սահմանի մէջ:

—Իմաստունը գիտէ խօսիլ և լռել ի հարկին:

—Վարդը առնելու պահուն զգուշանալու է փուշերէն և մեղուի նման, ո'չ միայն վայելելու է ծաղկին գոյնը և հոտը, այլ և օգտակար մեղր հանելու է անկէ:

—Ես ուսման և գիտութեան ա'յնքան չատ կարեւորութիւն կուտամ, որ եթէ գիտութիւնը ծախու առնուելու ըլլար, իմ բոլոր ստացուածքս կուտայի զայն գնելու համար:

—Առանց առաքինութեան գեղեցկութիւնը, առանց անուշահոտութեան ծաղիկ մ'է:

—Ինչպէս որ ֆիզիքական գիտութիւնը մարմինները կ'առողջացնէ, նոյնպէս ալ բարոյական գիտութիւնը հոգիները կ'բժշկէ:

—Ոչ թէ այն որ չատ կ'ընթեռնու, այլ այն որ օգտակար ընթերցմամբ կ'պարապի՝ աւելի ուսեալ կ'համարուի:

—Անգործ երիտասարդութեան վերջը կարօտ ծերութիւն է:

Կան նաև լեզուական ինչ ինչ անհարթութիւններ, որք կ'վնասեն նախադասութեանց իմաստին դիւրաւ վերահասու ըլլալու:

Կ'յուսանք որ մեր այս փոքրիկ դիտողութիւններն իրենց ճիշտ իմաստովը կ'առնուին, զի մեր նպատակէն դուրս եղած է խծբծելու հետամուտ ըլլալ:

Ի սրտէ կ'մաղթենք որ Սերովբէ Վ.ի մէջ միշտ վառ ըլլայ գրականութեան փափաքը, և հետամուտ ըլլայ աւելի կատարեալ երկեր հրատարակելու, անտեսելով զասիկա, որ, ի հարկէ, մեծ բան մը չէ, և ո'չ ալ պիտի ծառայէ պսակ հիւսելու իր ճակտին:

ՊԱՐԹԵՒ Բ. ՔԷՉԵԱՆ

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

« ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ »

Նախընթաց օրուան Բիւզանդիոնի մէջ կարդացինք որ Ազգ. Հիւանդանոցի յառաջիկայ տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցին պատրաստութեան հոգը վերստին յանձնուած է Դ. էֆ. Խաչկոնցի և յատուկ հրաւէր եղած է ծանօթ գրագէտներու, գրական հատուածներ խնդրելով անոնցմէ: Այս լուրին առաջին մասը կ'հասկնանք: Խաչկոնց էֆ. ժրաջան անձ մ'է, և մինչ կարգ մը ուսուցիչներ իրենց պարապ ժամերը նարտ խաղալով են. կ'անցնեն, անիկա կ'գրէ, կ'բանասիրէ, կը պրպտէ անդադար, և Ընդարձակ Օրացոյցի պէս բազմաշխատ ու մանրակրկիտ գործ մը ի գլուխ կ'հանէ խղճմտօրէն: Կրնայ ըլլալ որ նախորդ տարիներու Ընդարձակ Օրացոյցներուն մէջ թերութիւններ ըլլան, բայց անոնք հետզհետէ կ'ուղղուին, կ'սրբագրուին, և օր մը կարելի կ'ըլլայ ամէն կերպով գոհացուցիչ գործ մը մէջտեղ հանել: Բայց ի'նչ որ չենք հասկնար, ծանօթ գրագէտներու եղած հրաւէրն է, Օրացոյցին խըմբագրութեան մասնակցելու համար: Մեր ժողովուրդը տարին անգամ մը Ընդարձակ Օրացոյցին պիտի սպասէ գրական հատուածներ կարդալու համար: Մեր առօրեայ և պարբերական թերթերը լիովին չե՞ն գոհացներ այս պէտքը: Ի'նչ հարկ ժողովրդային գրքի մը էջերը լեցնել գրական աւելի կամ նուազ գեղեցիկ հատուածներով որք զարգացեալ դասակարգի մը միայն հասկնալի կ'ըլլան և վայելք բան մ'են: Եւրոպական ո՞ր տարեցոյցն է որ բանաստեղծներու կամ գրագէտներու դիմում կ'ընէ, անոնց գրուածովը զարդարելու համար իր էջերը: Երբ [illegible] անուամբ գիրք մը հրատարակել կ'ուզուի Ազգ. Հիւանդանոցի անուամբ, ըսելիք չունինք, թող դիմում ընեն բոլո'ր գրագէտներուն որ հաւաքածոյ մը կազմեն: Բայց եթէ ժողովրդին ամէն դասակարգերուն համար օգտակար և անհրաժեշտ հրատարակութիւն մը պիտի պատրաստուի, աւելի լաւ չէ՞ ընտրել այնպիսի նիւթեր, որք անմիջական կարեւորութիւն ունենան և համապատասխանեն Ընդարձակ Օրացոյցէն սպասուած ծառայութեան: Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը չի՞ կրնար, փոխանակ գրագէտներու, դիմում ընել, զոր օրինակ, Տքդ. Մանուէլ պէյի, Տքդ. Թորգոմեանի կամ Տքդ. Գարագաշի են., որք ըստ ամենայնի ձեռնհաս են առողջապահութեան տարրական կանոններուն և ընտանեաց մէջ դիւրաւ և անմիջապէս կիրարկելի դեղերու և նախնական դարմաններու և ուրիշ զանազան օգտակար գիտելիքներու վրայ յօդուածներ գրել դիւրահասկնալի լեզուով: Աւելի նպատակայարմար և հետեւապէս աւելի չահաւոր չէ՞ր ըլլար ասիկա:

ՍԻՄԷՕՆ ՏԷՐՕՒՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԵՐԿՈՒ ԿՈՂՄԻՆ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԵՐԸ

Հակառակ զանազան զրոյցներու թէ քիչ օրէն ցամաքային ճակատամարտ մը տեղի պիտի ունենայ Մանչուրիոյ և Քորէայի սահմանագլխին վրայ, ուր Եալու գետը պաշտպանողական նպաստաւոր գիծ մը կ'ընծայէ Ռուսերուն, թշնամի զօրքերը ցամաքին վրայ դէմ առ դէմ գալու համար դեռ մէկ քանի չաբաթներու կ'կարօտին: Ճաբոն, որ ո'չ միայն Դիւանագիտութեան այլև Ռազմագիտութեան մէջ յարձակողականի սկսաւ, Փետր. 8—9էն ի վեր իր զօրքերը Չէմուլբօ, Ֆուզան և Մազամփօ ցամաք հանելու գործով կ'զբաղի: Այս զօրքեր կատարելապէս համախմբուելէ ետքը միայն կրնան դէպի Հիւսիս յառաջանալ: Սէուլէ մինչև Վիճու (Եալու գետին վրայ) հեռաւորութիւնն է 400 քիլոմէդր: Ճաբոնական բանակն անձնանպաստ պայմաններով մէկ օրուան մէջ հազիւ 20 քիլոմեդր տեղ պիտի կրնայ յառաջանալ. հետեւապէս Սէուլէ մինչև Եալու երթալու համար առ նուազն երեք չաբաթ պէտք է: Այսու հանդերձ, բանակին յառաջապահները թերեւս կրնան մէկ քանի օր կանխելով ռազմագիտական կարեւոր դիրքեր գրաւել, որպէս զի Ռուսերը չտիրանան անոնց: Իսկ, ինչպէս ըսինք, ամբողջ բանակն իր ամէն ռազմամթերքովը ու թնդանօթներովը, հիւանդանոցներովը ու զանազան կազմածներով Մանչուրիոյ սահմանագլուխն հասնելու համար երեք չաբաթուան պէտք ունի:(*)

Ռուսերն ալ չեն կրնար քիչ ատենի մէջ համախմբել պէտք եղած ուժերն Եալուի հովտին վրայ, մանաւանդ իրենց ռազմագիտական չահուն չի համաձայնիր արչաւել ի Քորէա, այսինքն յարձակողականի սկսիլ: Դեռ մէկ քանի օրեր առաջ ծանուցուեցաւ թէ Սիպերիական երկու զօրաբաժինք, այսինքն 20 վաշտ (20,000 հոգի) իրենց թնդանօթներով և ձիաւոր հեծելազօրքով Եալուի հովիտը ղրկուեցան: Յարձակողականի համար քիչ է այդ ուժը: Միւս կողմէ, անուրանալի է թէ Ռուսիա Լիաօ—Դունկ թերակղզիին հարաւային մասն և Բորդ Արթուրը վարձու առնելով և Մանչուրիան «առժամապէս գրաւած» ըլլալով, անմիջապէս Ճաբոնցիները նեղը ձգելու նպատակ չունէր: Հակառակ Ռուսիոյ կամքին, Ճաբոն ինք սկսաւ պատերազմի: Փետրուար 8—9ին, Բորթ Արթուրի և Չէմուլբոյի առջև տեղի ունեցած ծովային գործերը, Սիպերիոյ զօրաբանակին զօրահանութեան Ռեքազին Փետր. 10ին հրատարակուիլն և զօրաց վերին հրամանատարութեան ու ընդհանուր սպայակոյտին հոգածութեան միանոյն ատեն ծովակալ Ալեքսէյէվի յանձնուիլն ապացոյց են որ Ռուսիա դեռ իր բոլոր ուժը բերած չէր: Թէ' այս և թէ զինուորական նորանոր պատրաստութեանց համար Ռուսերն ալ առ նուազն չորս չաբաթի պէտք ունին. և ծովակալ Ալեքսէյէվ մէկ ամիսէն հազիւ կրնայ իր տրամադրութեան տակ ունենալ պահանջուած նոր ուժերը: Հետեւապէս, առ այժմ չի սպասուիր ո'չ Ռուսաց կողմէ ի Քորէա արչաւանքին և ոչ ալ Ճաբոնցւոց յարձակողականին, կամ իրենց բանակովն Եալու գետէն անցնելուն: Ցամաքային մեծ ճակատամարտին դեռ ժամանակ կայ. բայց կարելի է որ ատէ առաջ երկու կողմին յառաջապահներուն միջև թեթև ընդհարումներ տեղի ունենան: (Ն. Ֆրայէ Բրէսէ, Փետր. 15.)

(*).—Պայմանաւ որ Զօր. Քուռոմա և ծովակալ Թօկօ' խօսք մէկ ընելով' զօրք չհանեն նո'յն իսկ Եալուի գետաբերանը, Քորէայի արևմտեան կողմը, կամ Կէնսան, Քորէայի արևելեան կողմը, որով արդէն սահմանագծին վրայ կ'գտնուին: Կ'երևի թէ այս պահուս տասնի բան մը կ'փորձեն գաղտնապէս:

ՉԷԶՈՔՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Գրուեցաւ թէ Մ. Նահանգաց Կառավարութիւնը ծանուցագիր մը զրկած է իր դեսպաններուն: Բայց լրագիրք ոմանք ծանուցագրի խօսք չեն ըներ: Ամերիկեան դեսպաններն հրահանգ ընդունեցին հարցնել օտար Կառավարութեանց թէ Չինու չէզոքութիւնն ի'նչ եղանակաւ կարելի պիտի ըլլայ երաշխաւորել: Ուաշինկթընի դահլիճը կարեւոր համարեց հասկնալ օտար Կառավարութեանց նպատակը թէ տրամադիր են պէտք եղած աջակցութիւնն ընծայել, որպէս զի Չինու միջազգային աւատութը կարելի եղածին չափ անվնաս մնայ պատերազմէն: Ուաշինկթընի դահլիճն ինքնին ո և է առաջարկ չըներ այդ նպատակին հասնելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ, այլ իր դեսպաններուն միջոցաւ պարզապէս տեղեկանալ կ'ուզէ թէ Տէրութիւնք ի'նչ միջոց նպատակայարմար կ'համարին այդ բանին համար: Աւստրիական Կառավարութիւնն ալ Վիեննայի ամերիկեան դեսպանին միջոցաւ վերահասու եղաւ Մր. Հէյի կողմէ զրկուած հրահանգին պարունակութեան: Վիեննայի Կառավարութիւնը պատրաստ է մասնակցիլ Ուաշինկթընի դահլիճին թելադրութեան, առանց սակայն ո' և է կերպով նախաձեռնարկ ըլլալու: Աւստրիական Կառավարութիւնը Մ. Նահանգաց, Ֆրանսայի, Անգլիոյ և նոյն իսկ Գերմանիոյ բաղդատմամբ չատ քիչ չահեր ունի Չինու մէջ, և հետեւապէս Չինու չէզոքացման ծառայող գործին առանձինն ձեռնարկութիւն ընել չուզեր, բայց պատրաստ է օգնել այն միջոցներուն գործադրութեան, զորս աւելի չահակից Տէրութիւնք յարմար կ'գտնեն Ամերիկայի թելադրութեան հետեւելով: Ամերիկեան Կառավարութիւնը ցարդ ընդհանուր կերպով միայն խօսեցաւ. բայց հաւանական է որ իր դեսպաններն աւելի մանրամասն հրահանգներ պիտի ընդունին' Չինու չէզոքացման համար ամերիկեան կառավարութեան ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ: Քանիցս ըսուեցաւ թէ Ամերիկա վերջնապէս պիտի մասնակցի պատերազմին, բայց իրապէս չրջանակի մէջ կ'մնայ այդ կարծիքը: Տէրութիւններն ընդունեցին Ամերիկայի կողմէ եղած չէզոքութեան յայտարարութիւնը, և տարակոյս չունին թէ Մ. Նահանգաց բուն նպատակը չէզոքութիւնն անվթար պահել է: Մանաւանդ թէ Ամերիկա մեծ չահեր ունի Մանչուրիոյ մէջ, ուր մեծաքանակ միս, բամպակեղէն և ալիւր կ'արտածէ և կ'ուզէ ընդարձակել այդ կողմերուն չահաստանները, զի ամերիկեան նաւային ընկերութիւնք աւելի աժան նաւոլզէլով ապրանք կ'փոխադրեն Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ քան Ատլանտեանի կողմէ: Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը խիստ չէզոքութիւն մը պահել որոշած է: Ուաշինկթընի Կառավարութիւնը Ռուսիոյ հանդէպ ալ բացարձակապէս ուղիղ ընթացք մը բռնած է, թէ' Ուաշինկթընի ռուս դեսպանը' կոմս Քասինի և թէ Բեդերսպուրկի ամերիկեան դեսպանը' Մր. Մաք Քորմիք գիտեն թէ երկուց Կառավարութեանց փոխադարձ ընթացքներն որչափ անհամաձայն են այն գրգռիչ լեզուին զոր Բեդերսպուրկի մամուլը կ'գործածէ Մ. Նահանգաց դէմ, և ամերիկեան մամլոյն մէկ մասն ալ' Ռուսիոյ դէմ: Տակաւ կ'տեսնուի թէ սխալ էր այն ենթադրութիւնը թէ Մ. Նահանգներն էին Ճաբոնը Ռուսիոյ դէմ պատերազմի գրգռողները: (Ն. Ֆ. Բ.)

ՊԵՐԼԻՆԻ ՊԱԼԱՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Պերլինի Բ-ր- լրագիրը կ'գրէ.—«Եչէքիկան Պերլինի պալատական պարահանդէսին ներկայ էր ռուս դեսպանն ընտանեօք և դեսպանատան ամէն պաշտօնեա-

---

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԼՕՐՏ ԼԻԹԹԸՆ (3)

ՊՈՄՊԷՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ՎԷՊ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Բ. — ԿԼԱՒԿՈՍ ԵՒ ՔԼԱՒՏԻՈՍ

—Միասին մտնենք դիցուհիին ծունկերուն և միասին մեր ձիթենիի պսակները դնենք սեղանին վրայ: Եւ տարօրինակ յուզում մը, նուիրական խանդաղատանք մը կ'սեղմէին, կ'պարապնդէին սիրտս: Ինծի այնպէս եկաւ որ արդէն երկար ատենէ ի վեր կ'ճանչնայի այս ծաղկաւոր աղջիկներն որ դիպուածաւ կ'հանդիպէր ինծի: Տաճարէն դուրս ելանք լուռ միջիկ: Աշխոյժս սրտին մէջ, այն պահուն երբ պիտի հարցնէի թէ ո'ւր կ'բնակէր և թէ կրնայի՞ օգտակար ըլլալ իրեն, երիտասարդ մը, որ իրեն կ'նմանէր, եկաւ ձեռքէն բռնեց: Սիրուն հրաժեշտ մ'ուղղեց ինձ: Ցետոյ անյայտ եղաւ ամբոխին մէջ և այլ ևս չտեսայ զինք: Տուն դառնալով, նամակներ գտայ որք պարտաւորեցին զիս անմիջապէս Աթէնք երթալ: Ազգականներ դատ բացած էին ինծի դէմ ժառանգութեանս առթիւ: Դատս չահելով Նաբոլի դարձայ բայց անկարելի եղաւ գտնել այն սիրուն երևոյթը: Ցուսահատութենէս, հոս եկայ, Պոմպէյի հեչտութիւններուն մէջ մոռնալու համար զայն: Ահաւասիկ իմ պատմութիւնս...:

Քլաւտիոս պիտի պատասխանէր, երբ իրենց ետեւէն քայլերու ձայներ լսեցին: Ափրիկեցի Արբակէսն էր, բարձրահասակ, թխամորթ, աչքերը գիշերուան պէս սեւ, չէշտ դիմագծերով և ծանր ու չափուած ձեւերով, որ չար աչք ունեցող նըկատուած էր և կ'կասկածէին թէ քիչ մը կախարդ էր: Ճգնական չէշտով մ'ըսաւ երկու երիտասարդներուն.—Ստուգիւ այսքան գեղեցիկ տեսարան մը պէտք է զըւարթ Քլաւտիոսն և պերճասէր Կլաւքոսը քաղաքին ազնուականական փողոցներէն հեռացնելու համար:

—Բնութիւնն անդիմադրելի հրապոյրներ ունի, պատասխանեց Կլաւքոս:

—Անչուշտ, բայց զբօսանքներն ուչադրութիւն չեն ըներ:

—Պատասխանը խիստ է: Պարտաւոր էիր սակայն գիտնալ թէ զբօսանքները կը սիրեն հակադրութիւնները: Խրախճանութիւններու աղմուկէն ետքը մենութիւնն անուշ է:

Ափրիկեցին ժպտեցաւ:—Ասիկա, ըսաւ, Ակադեմիոյ երիտասարդ փիլիսոփաներուն կարծիքն է: Կ'երեւակայեն ըմբոշխնել մենութեան հրապոյրները, վասն զի յոգնած ու յագեցած են աղմուկէ: Բնութիւնը խանդավառութիւն չարթնցներ յափրացած մաչած սրտերու մէջ:

—Մաչա՞ծ: Այդ բառը ծերունիներուն պատշաճի:

Քանի մը քայլ յառաջացան միասին: Ցետոյ Ափրիկեցին ըսաւ տխուր ձայնով մը.—Վերջապէս, աղէկ կ'ընէք զբօսնելով: Երիտասարդները պէտք է զբօսնուն: Եւ մեզի պէս օտարականներուն ի'նչ կը մնայ այս ափանց վրայ որք այնքան հեռու են մեր ափերէն: Ձեզ համար հաճոյք, ինձ համար վիշտ: Մնաք բարով:

Իր երկար հագուստին մէջ փաթթուելով, Ափրիկեցին հեռացաւ:—Շունչ կ'առնեմ, ըսաւ Քլաւտիոս: Այս Արբակէսը մեր խնջոյքներուն մէջ դրուած կմախքի մը տպաւորութիւնը կ'ընէ վրաս:

—Տարօրինա'կ մարդ, մրմռաց Կլաւքոս: Եթէ իր բաստին նայինք, կարծես թէ հաճոյքներէ հաճ չառներ: Բայց իր սիրտն և իր տեսակին սովորութիւններ կ'հերքեն իր բոլոր խօսքերը:

—Այո', իր գեղխութիւններուն և խորհրդաւոր չուայտութիւններուն համբաւ լսած եմ: Հարուստ է: Ջանանք մեր հանդէսներուն բերել և խաղին կիրքը ներչնչել իրեն...:

Գ.—ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ՄԸ ԿԼԱՒԿՈՍԻ ՏԱՆ ՄԷՋ.

Կլաւքոս, Աթէնքի մէջ ծնած և Հռոմէական քաղաքացի, Ալկիբիադն էր անտառանակ: Գեղեցկութիւն, առողջութիւն, հարստութիւն և սրամտութիւն ունէր: Հռոմի մէջ, իր տունը ժամադրավայր էր հաճոյասէր երիտասարդներու, արձանագէտներու, արձանագործներու: Պոմպէյի մէջ.., ա'ւ'ղ, բնակարանը զարդարող հիանալի որմանկարներուն գոյներն հիմա կիսովին եղծուած են...: Սակայն, երբ իր տան աւերակներն ի յայտ եկան վերջին ժամանակներս, ժթ. դարուն մէջ, բուռն սքանչացում առթեցին իր նըկարները, մարմարիոնները, մօզաիքները: Այդ տունը մտնելու համար պէտք էր անցնիլ հանդղաւոր դռնէ մը, քառակուսի երկու սիւներով զարդարուն, որոց խոյակներն սքանչելիքներ էին: Դաւիթը կը զարդարէր չուն մը ներկայացնող մօզաիք մը, որուն վրայ սա արձանագրութիւնը կար — cave canem (զգուշացի՛ր չունէն): Դռնապանին խցիկն այս անցքին վրայ կը նայէր: Երբ այցելու մը անագապըղձէ ուսանիկը զարնէր, դռնապանը դուրս կ'ելնէր խցիկէն, ճպոտը ձեռքը, որ իր պաշտօնին նշանակն էր: Սովորաբար չուն մը կուգար ետեւէն: Դաւիթէն կ'երթուէր գլխաւոր սալոնը: Ատրիոն, այսինքն քառակուսի բակն ուր աւազան կար և ջուրը կ'ցայտէր, չէնքին կեդրոնը կ'կազմէր: Սենեակներն Ատրիոնին վրայ կ'նայէին: Ատրիոնէն՝ փոքրիկ սանդուղ մը վերին յարկը սպասուհիներու բնակարանը կ'առաջնորդէր: Դոպլինոմը, որ Ատրիոնին մաս կ'կազմէր, աւելի ճոխ բայց նուազ մեծ սալոն մ'էր, ուր ականաւոր այցելուներ միայն կ'ընդունուէին: Իր մօզաիքը, որ հիանալի գծագրութիւն մ'ունէր, կ'ներկայացնէր թատերապետ մը իր խումբին մէջտեղ: Պաստառներ կախուած էին մարմարեայ ճոխ սիւներէն որք պարտէզը կ'րջապատէին [illegible] կեդրոնը: Այս պարտէզին ձախ կողմէ փոքրիկ բագին մը կար նախահարց և ընտանի դից նուիրեալ: Աջ կողմը կը բացուէր տրիքլինիոնը,—ճաչասրահը իր անկողիններով, որոց վրայ Հռոմայեցիք ընկողմանած կ'ճաչէին: Այս անագապըղձէ անկողինները ոսկիով դրուագուած էին և ունէին ճոխապէս ասեղնագործուած բարձեր:—Փոխա'ր մ'է ձեր տունը, ըսաւ քաղաքային խորհրդական [illegible], որ սեղանն նստած էր և իր ակնարկներն հիացմամբ կ'պտտցնէր բազմաթիւ նըզակներ կամ գաւաթներ բռնող զանազան վայրի կենդանիներու վրայ, կեդրոնն այն նկարներուն զոր կ'չրջանակէին բաղեղով և բարունակներով զարդարուն սիւներ: Ի'նչ հրանդ, ի'նչ արտայայտութիւն, ի'նչ..., ա'հ:

Այս պահուն երեւցան ստրուկները, ափսէի մը վրայ բերելով աղանդերներ, անձրուկներ, հաւկիթներ և փոքրիկ գաւաթներու մէջ մեղրախառն գինի: Մինչ այս ուտելիքները սեղանին վրայ կ'դնէին, ուրիշ ստրուկներ հինգ հրաւիրեալներուն —վասնզի այնչափ էին— կ'ներկայացնէին անուշահոտ ջուրով լի արծաթեայ կոնքեր և ծիրանեգոյն ծոպերով զարդարուած անձեռոցներ, իրենց ձեռքերը սրբելու համար: Սեղանին մէջտեղ դրուած Բագոսի արձանիկի մը առջեւ ծնկելով յարգանօք, Կլաւքոս պոռաց, —Գինիի և խնջոյքի չաստուածն հաչտ աչքով նայի մեզ:

Իր հրաւիրեալները կրկնեցին այս նուիրական խօսքն և սովորական գինեձօնքն ըրին, գինի սփռելով սեղանին վրայ: Ետքը ճաչն սկսաւ: Ծառաները սեղանին վրայ կ'դնէին աւելի նըրբաճաչակ կերակուրներ, և երիտասարդն Սալուստ կ'պոռար.—Թող այս գաւաթը վերջին խմածս ըլլայ եթէ Պոմպէյի մէջ խմած գինիներուս ամէնէն աղէկը չէ սա:

EDWARD BULVER, LORD LYTTON.
(The last days of Pompeii.)
(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ.

ներով, բայց պարերէն առաջ Վիլհէլմ Կայսեր հետ տեսակցելէն անմիջապէս ետքը մեկնեցաւ։ Ռուս դեսպանին այս մեկնումն համաձայն էր դիւանագիտական սովորութեանց, որուն համեմատ պատերազմի մէջ գտնուող Տէրութեան մը դեսպանը չի կրնար մասնակցիլ ո և է խրախճանութեան։ Այս պատճառաւ էր որ այն պարահանդէսին համար հրաւէր չղրկուեցաւ Պերլինի ճափոնական դեսպանին. զի իր ներկայացուցած Տէրութիւնն ալ պատերազմի մէջ է այս պահուս։ Հետեւապէս հրաւէրի պակասութիւնը գերմանական արքունեաց կողմէ ցոյց մը չի նկատուիր Ճափոնի դէմ, մանաւանդ թէ Նշ. երիկուան պարահանդէսը պալատական այն հանդէսներէն մին էր որուն կ'հրաւիրուին Պերլինի մէջ գտնուող օտար դեսպաններէն անոնք միայն որ պարող աղջիկ ունին, և այս չէր յարմարեր ճափոնական դեսպանին։»

ԱՆԳԼԻԱ, ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԴԻՊԵԴ

Կ'երեւի թէ մասնաւոր նպատակով էր որ Դիպէդի խնդրոյն համար Անգլիոյ և Ռուսիոյ Կառավարութեանց միջեւ փոխանակուած գրութիւնները ճիշդ այս պահուս հրատարակուեցան Լոնտոնի մէջ։ Տարակոյս չկայ որ Ռուսիոյ համար չատ անպատեհ էր այժմ Դիպէդի վերաբերեալ այդ Կապոյտ Տետրակին հրատարակութիւնը, ուրկէ յայտնապէս կ'ետնուի թէ Ռուսիա իրօք ձեռնամուխ ըլլալ կ'ուզէ Անգլիոյ և Դիպէդի յարաբերութեանց։ Լոնտոնէ տրուած տեղեկութեանց նայելով, Դիպէդի մէջ Անգլիոյ հետեւած քաղաքականութեան բուն նպատակն է, Հնդկաստանի և Նէբալի սահմանակից եղող Դիպէդի երկրին աշխարհագրական դիրքին պատճառաւ, Լհասայի մէջ անգլիական ազդեցութիւնն այնչափ ուժովցնել, որ ուրիշ ո և է Տէրութիւն կարող չըլլայ Անգլիական Հնդկաստանի չահերուն հակառակող ճնշում մը բանեցնել Դիպէդի վրայ։ Այդ թղթակցութեան մէջ Լորտ Լէնստաունի յայտնած պարզ ճշմարտութիւններն հաճելի տպաւորութիւն չըրին Բեդերսպուրկի դահլիճին վրայ, մանաւանդ այս պահուս, և Դիպէդի անգլ. արշաւանքին նկատմամբ Բեքինի ռուս դեսպանին Բեդերսպուրկէն ընդունած նոր հրահանգները բաւական յայտնապէս կը ցուցնեն այդ տհաճութիւնը։ Ինչպէս գրեցինք, Մ. Լէսար յայտարարեց Չինու արտաքին գործոց նախարարին թէ Դիպէդ Ռուսիոյ պաշտպանութեան տակ կ'գտնուի, և թէ Բեդերսպուրկի մէջ կ'սպասուի որ Չին ազդուապէս դէմ դնէ Դիպէդի մէջ Անգլիոյ ոտնձգութեանց։ Տարակոյս չկայ թէ առ այժմ Ռուսիա ո և է գործնական միջամտութիւն պիտի չընէ այս մասին։ Միւս կողմէն, անգլիական արշաւախումբին պետ գնդապետ Եընկհըզպէնտ ծանոյց թէ պատշաճական ռուսազգի քուրմը, որ Տամայի Լամայի հետ Բեդերսպուրկ գացած էր, այժմ Լհասա կ'գտնուի, և Ռուսիոյ պաշտպանութիւնը խոստացած է Դիպէդցիներուն, որք այժմ գլուխ վերցուցած են նոյն իսկ Չինացւոց դէմ և բացէ ի բաց կ'յայտարարեն թէ Չինէ աւելի մեծ և աւելի զօրաւոր Տէրութեան մը պաշտպանութեան տակ կ'գտնուին այսօր։

ԱԿՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Տիէն—Բինկ չոգենաւին ուղեւորներէն մէկը, որ Ճափոնցի կ'երթար չինացի փախստականներու հետ, հետեւեալ պատմութիւնը կ'ընէ Փետրուար 8ին Բորդ Արթուրի առջեւ մղուած ճակատամարտին վրայ.—Ելեկտրական լուսարձակներն ուրոշապէս ցոյց տուին ճափոնական մարտանաւերը, բայց կարելի չեղաւ որոշել առանձինն բոլոր նաւերը, զի նոյն գոյնով ներկուած էին։ Բորդ Արթուրի ամրութեանց զինուորք իրենց տեղերը չէին գտնուեր, հետեւաբար կարելի չեղաւ ժամանակին պատասխանել թշնամութեանց։ Արեւածագին ժամանակ տեսանք որ ռուսական երեք զրահաւոր և մէկ յածանաւ կռուելու անկարողութեան դատապարտուած են։ Ամսոյն 9ին, առաւօտեան ժամն 11ին, ճափոնական 18 մարտանաւեր 2—3 քիլոմէդր հեռուէն ռմբակոծեցին Բորդ Արթուրն և ռուսական մարտանաւերը։ Զրահաւորներէն մէկն երեք վայրկենէն ընկղմեցաւ։ Երրորդ մը կողին վրայ հակեցաւ ծանր վնասներ կրած ըլլալով։ Ռմբակոծութիւնը 45 վայրկեան տեւեց։ Ամրութեանց բացած կրակը ճափոնական մարտանաւերը ետ քաշուելու ստիպեց։ Ճափոնցիք դէպ ի հարաւ քաշուեցան։ Երբ Ցուն Բինկ կ'հեռանար, ռուս եղբայրական մարտանաւն երեք ռումբ արձակեց անոր վրայ։ Հինգ չինացի վիրաւորուեցաւ։ Նաւապետ Կրէյ եղբայրական մարտանաւն երթալով, մեկնելու արտօնութիւն առաւ։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՄԱՐՏԱՆԱՒԵՐԸ

Ճարտարագէտ Բոզիրանօ, որ Արժանդինէ Ճափոնի գնած մարտանաւերէն մէկուն Բօլօ—Կայի մէջ կ'գտնուի, Ցնվ. 27ին կ'գրէ Բոլոնիայէ թէ Բօլօ—նա հրաման ստացեր է փութացնելու իր ճամբորդութիւնը։ Ամէն մարդ այն ատեն համոզուեցաւ թէ պատերազմ պիտի հրատարակուի։ Երկու մարտանաւերը ճափոնական առեւտրական դրօշի տակ կ'նաւարկէին, որպէս զի մի գուցէ գերի բռնուին ռուսերու կողմէ։ Նամակը կ'աւելցնէ թէ ճափոնական մարտանաւերուն հետ անգլ. մարտանաւ մ'ալ կար։ Ինչպէս ծանօթ հեռագիրը, Արժանդինէ գնուած այս երկու մարտանաւերն ողջամբ Ճափոն ժամանեցին։

ԴԵՐ—ԾՈՎԱԿԱԼ ԻՆԿԼԻԶ ԵՒ ՌՈՒՍԵՒՃԱՓՈՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Անգլիացի Դեր—ծովակալ Ինկլէզ (Rear—admiral Ingles), որ [illegible] (*) Փետր. 13 Թիւով.—

«Ճափոնական կողմէն լուրի սով կայ։ Մարտանաւերուն ո'ւր ըլլալն յայտնի չէ։ Ասիէ օրէն ի վեր արդէն ճշտիւ չգիտցանք թէ Ճափոնի ո'ր զրահաւորն ո'ւր է։ Կռահել զատ ուրիշ բան մը չենք կրնար ընել։ Ճափոն արեւելեան Տէրութիւն մ'է, և իր մայրաքաղաքն է Թօքիօ, ուր կը ղրկուին ամէն լուրերը։ Ճափոնցիներն ուրիշ նպատակ չունին բայց եթէ յաղթել իրենց թշնամիին, և զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնեն որ լուրերն Եւրոպա չհասնին. զի ինչ որ Լոնտոնի մէջ կ'իմացուի, պիտի հաղորդուի Բեդերսպուրկ. ուստից անմիջապէս պիտի ղրկուի Բորդ Արթուր, Ալեքսէյեւ փոխարքային տեղեկութեան համար։

«Վլատիվօստոքի նաւաբաժինն իր գոյութիւնն արդարացուց։ Ճափոնական երկու առեւտրական նաւերու հանդիպելով, պաշարեց զանոնք, և մին ընկղմեց, բայց միւսը կրցաւ ազատիլ։ Ասիկա չատ մեծ գործ մը չէր, բայց կարեւոր էր այն պատճառաւ որ երեւան հանեց վաւերական կերպով թէ այս նաւաբաժին կրցած է ազատիլ Վլատիվօստոքի նաւահանգիստը պաշարող սառոյցէն, և հիմակ ազատ է գործելու։

«Կ'ըսուի թէ Պալթիկի նաւաբաժինը Ծ. Արեւելք պիտի ղրկուի։ Կարեւորութիւն չունի այն խնդիրը թէ Քիլի ջրանցքէն անցնելու թոյլ պիտի տա՞յ Գերմանիա, որովհետեւ մինչեւ Դեղին ծով 14,000 մղոն կտրել պէտք է, և այս ջրանցքը գործածելով խնայուելիք 100 կամ 200 մղոնը նշանակութիւն չունի։ (Ըստ նորագոյն հեռագրի, գերման Կառավարութիւնը թոյլ չէ տուած, և նաւերը Բաթէկադի նեղուցէն պիտի անցնին։) Իսկ թէ ե՞րբ և ի՞նչպէս պիտի ժամանեն Բորդ Արթուր, ատիկա տարբեր գործ է բոլորովին, և պարագաներէն կախում ունի։—Երբ պատերազմանաւ մը նաւահանգիստ մը կ'հասնի և հանքածուխ կ'ուզէ, ձեռնհաս պաշտօնեայք կ'քննեն իր մթերանոցները, իմանալու համար թէ ո'րչափ ածուխ ունի, և կրնան տալ իրեն այնքան ածուխ որքան պէտք է մինչեւ առաջիկայ նաւահանգիստ հասնելու համար։ Միջազգային օրինաց արգիլիճակին մէջ, կարելի է որ մարտանաւերը մինչեւ Ատէն ողջ առողջ հասնին։ Բայց անկէ անդին ծովն այնքան ընդարձակ է որ կարելի չէ որոշել թէ պատերազմիկ Տէրութեան մը նաւն ո'ր ուղղութեամբ պիտի ճամբորդէ։ Մինչեւ Ատէն կրնան «անմեղ ճամբորդութիւն» մ'ընել։ Բայց անկէ անդի՞ն։ Պիտի գտնե՞ն այնքան ածուխ որ լաւ վիճակի մէջ հասնին սահմանեալ վայրը։

«Ռուսերուն յանկարծակիի գալն ուրիշ կերպով չի բացատրուիր բայց եթէ որովհետեւ Ճափոնի վրայ աննպաստ տեղեկութիւն տրուած էր, և իրենք համարում չունէին իրենց թշնամիին վրայ։ Բայց Բարիզի մէջ աւելի աղէկ կ'դատէին։ Մ. Քլէմանսօ գրեց Օռօր թերթին մէջ. «Կ'տեսնենք նոր Տէրութիւն մը որ իր կամքը միամիտ ի գործ կ'դնէ Ծ. Արեւելքի մէջ։ Ասիկա քաղաքական և ընկերային ամէնէն զարմանալի իրողութիւնն է ժամանակակից տարեգրութեանց մէջ։»

«Մի քանի տարի առաջ, Արեւմտեան Տէրութիւնք իրենց շարքին մէջ տեղ մը չէին տար Ճափոնի։ Իր օրէնքները նշանակութիւն չունէին Արեւմուտքի համար։ Կացութիւնն հիմա փոխուած է։ Առանց ուրիշի մը օգնութեան ապաւինելու, կարող եղաւ իր իրաւունքները պաշտպանելու համար պատերազմ բանալ Եւրոպայի հզօրագոյն զինուորական Տէրութեան դէմ։ Սիրելի բարեկամ մը այսօր բացականչեց.—«Ձեր փոքրիկ Ճափոնցիները քաւ կ'աշխատին։»— Պատասխանեցի.— «Անշուշտ։ Անոնք պէտք եղածն ըրին։ Հիմա «փոքրիկ Ճափոնցիներու» խօսքը չընենք։ Ճափոնական Մեծ Տէրութեան մը հետ է գործերնիս։» Եւ իրօք, ես չեմ կարծեր որ ասկէ ետքը Ճափոն մեզմէ սովրելիք բան մ'ունենայ։ Այլ ես մեզմէ կ'սպասուին, իրենց կրթութեամբ ու զարգացմամբ։

«Բայց Նաւատորմին վրայ բաւական բան լսեցինք։ Իսկ Բանակը։ Բանա՞կն ինչ պիտի կրնայ ընել։ Ես չատ մը առիթներ ունեցայ բանակը տեսնելու ռազմափորձերուն առթիւ։ Թէեւ բաղդատութիւնն հաճելի գործ մը չէ, բայց չիտակը զրուցելով, Ճափոնի բանակը նաւատորմէն ա'լ աւելի աղէկ է. որովհետեւ բանակն իրենց Կայսեր սիրասուն զաւակն է գրեթէ։ Պէտք է յիշենք որ Ճափոն սուրի երկիրն է, սուրը մեծ բաժին ունի իրենց թէ՛ պատմութեան և թէ ժողովրդային աւանդութիւններուն մէջ, և հիմակ որ սուրի տեղ հրացան տրուած է իրենց ձեռքը, զինուորական կիրքը մարած չէ։ Տեղւոյն վրայ գտնուող բարեկամներէս մին, որուն ուղիղ դատողութեանը վստահ եմ, հաւաստեց ինծի թէ Կափամարտիկ չարժումին ատեն Բեքինի վրայ քալող ամէն ազգէ զօրքերուն մէջ, ճափոնականները չատ հաւնուեր են։ Միշտ աւելի փութաջարժ էին, աւելի չուտ կը համնէին պահանջեալ վայրը, և օրուան յառաջխաղացումէն ետքը, ամէնէն առաջ իրենք էին որ հանգիստ բանակետղ մը կազմած կ'ըլլային, կանոնաւոր սնունդ պատրաստ կ'գտնէին, և ամէնէն զուարթ էին։ Ինչպէս մեր Անգլիացիներուս մէջ, Ճափոնի մէջ ալ գեղեցիկ մրցում մը կայ բանակին ու նաւատորմին մարդոց միջեւ։

«Ծովի կողմէ թերեւս անոր համար լուր չունինք որովհետեւ ցամաքը զօրք հանել կ'աշխատուի։ Շատ զօրք պէտք է հանել նաւերէն, ինչ որ ամէն ատեն երկար և մանուածոյ գործողութիւն մ'է։ Որովհետեւ Բորէա զուրկ է ցամաք ելնելու համար կանոնաւոր նաւամատոյցներէ և քարափներէ, ուստի միեւնոյն ատեն զանուն կէտերու վրայ պէտք է զօրք թափել, որպէս զի կարճ միջոցի մը մէջ բաւական չատ զօրք ելած ըլլայ։ Մազամփոյի գրաւումը Բորէայի մէջէն զօրք անցընելու համար չէ։ Ճափոն ուրիշ նպատակաւ գրաւեց Բորէայի այդ հարաւային ծայրը, որ կ'գտնուի Բորէան Ճափոնէն բաժնող նեղուցին վրայ։ Չէմուլբօն է Բորէայի մայրաքաղաքին բուն նաւահանգիստը, և անկէ կ'մեկնին գլխաւոր ուղիներն երկրին մէջ։ Անիկա գլխաւոր նաւամատոյցն ըլլալ կ'թուի նոյն իսկ Եալուի համար, ուր են արդէն Ռուսերը։ Բորէայի միւս կողմը, Կենսան (որ Եուէնսան և Ռեօնսան ալ կ'ըսուի) ամէնէն կարեւոր նաւամատոյցն է ցամաք ելնելու համար։ Զինեճափոնական պատերազմին ատեն, այն սքանչելի մարտիկը, Զօր. Բոտամա, Կենսանէն բանակ մը չարժելով ժամանակին հասաւ մասնակցեցաւ Բինկ Եանկի ճակատամարտին (Բորէայի արեւմտեան եզերքին վրայ, ընդ մէջ Չէմուլբոյի և Եօնկամփոյի)։

«Հաւատալի չէ որ Ճափոնցիք իրական ճիգ մ'ըրած ըլլան Բորդ Արթուրի մօտ ցամաք ելնելու. զի ցամաքային խնդիրը պիտի որոշուի Բորէայի սահմանին վրայ։ Հոն ո'վ որ յաղթէ, անոր կ'մնայ Բորդ Արթուր։ Եթէ Ռուսերն յաղթեն, Բորդ Արթուրի մօտ ցամաքի վրայ գտնուած Ճափոնցիք կ'ջարդուին։ Եթէ Ճափոնցիք յաղթեն, Բորդ Արթուր անպաշտպանելի կ'ըլլայ ինքնին, քանի որ հրուանդանի մը ծայրն է, որուն տէր է ա'ն որ տէր է անդի բուն ցամաքին։ Թերեւս Ճափոնցիք թշնամին ուշադրութիւնն այլուր դարձնելու համար հնարքի մը դիմած ըլլան, կամ ուզած ըլլան իմանալ թէ ո'ւր է ռուսական թորփիլատորմը, որոյ վրայ բան մը չենք լսեր։

«Իսկ Ճափոնցիներուն Նիւ Զուանկ ելնելն ա'լ աւելի անհաւանական է. զի Բորդ Արթուրէն աւելի ներս գտնուող այս նաւահանգիստ հիմա սաստիկ սառ կապած է։ Իրաւ է որ Նիւ Զուանկ կարեւոր է երկաթուղին կտրելու համար, որ այս տեղ ծովին չատ մօտէն կ'անցնի։ Անգլ. մարտանաւերն երբ ձմեռն այն կողմերը կ'անցընէին, Նիւ Զուանկի նաւահանգստին մէջ սառուցապատ փակուած մնալը կանխաւ յանձն կ'առնէին։ Կրնայ հարցուիլ թէ քիչ մը անդին ցամաք ելնելով կարելի չէ՞ Նիւ Զուանկի վրայ քալել։ Ասիկա տարբեր գործ մ'է, բայց մինչեւ ցարդ ո'չ մէկ Տէրութիւն անանկ փորձ մ'ըրած էր այն կողմերն, տարուան այս եղանակին մէջ։»

(*).—Ծովակալ Ինկլիզ մասնաւոր ձեռնհասութեամբ կ'գրէ, որովհետեւ երկար տարիներ Ճափոն մնաց, իբրեւ գլխաւոր խորհրդական ու գիտական վարիչ ճափոնական նաւատորմին, որուն վերակազմութեան մեծապէս օգնեց։ Կարեւոր բաժին ունի այն յաղթութեան մէջ զոր ճափոնական նաւատորմը տարաւ չինական նաւատորմին վրայ, ուր թէեւ ինք հրամանատարութիւն չըրաւ, որովհետեւ Ճափոնցիք օտարազգի սպայ չեն գործածեր պատերազմի մէջ, բայց մարտանաւերն այն կատարելութեան բերելու համար ինչ որ պէտք էր ըրած էր, և Միքատոյին Կառավարութիւնն ալ սիրով մտիկ ըրած էր իր թելադրութիւններուն։

ԳԻՐՔ ՄԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՆ ՎՐԱՅ

Անգլիացի մատենագիր Մր. Ֆ. Դ. Ճէն (Mr. F. T. Jane) անցեալ չաբթուն գիրք մը հրատարակեց այս նիւթին վրայ (The Imperial Russian Navy), որ ներկայ դէպքերուն համար յատուկ չահեկանութիւն մ'ունի։ Կ'ըսէ թէ վերջին ժամանակներս ռուսական նաւատորմը մեծապէս բարեփոխուած և զօրացած է, զի Տէրութիւնը սահմանած է զայն Ծ. Արեւելքի մէջ մեծ խորհուրդներ իրագործելու։ Անգլեճափոնական զինակցութենէն ի վեր Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ մրցումը սաստկացած է, և օր մը այս երկուքը մեծամեծ խնդիրներ պիտի ունենան իրարու հետ։ Մր. Ճէն անձամբ քննած է թէ' Վլատիվօստոքը և թէ Բորդ—Արթուրը։ Վլատիվօստոք ռուսական տեսակէտով անառիկ է, զի այնքան ստուար հակազօրք ունի որ 150,000 զօրքի պէտք ունի թշնամին՝ այն տեղը պաշարել կարենալու համար։ Բաղաքը չինուած է «Ոսկեղջիւր» անուանեալ մանուածապատ նեղուցի մը ներսը, անոր խորն ըլլալով նաւարանը։ Կայ չոր աւազան մը մարտանաւերու նորոգման համար, 550 ոտք երկայն, 90 ոտք լայն և 30 ոտք խորունկ, և երերուն աւազան մը 300 ոտք երկայն, միջակ մարտանաւերու նորոգման համար։ Կան երկու փոքր աւազաններ ալ և նորոգման գործարանք։ Թումբերուն երկայնքը ջուրը 24 ոտք միայն խոր է, և Վլատիվօստոքէն դէպ ի ծով եղողներն ո'չ այնքան ձմեռը սառելուն համար կ'գալէին որքան իր առջեւ խորունկ ջուր չունենալուն համար։ Բորդ Արթուր Չինացիներուն ժամանակ ունէր 400 ոտք երկայն և 70 ոտք լայն չոր աւազան մը։ Երբ Ճափոնցիք առնուեցան ելնել, քանդեցին այս աւազանը։ Ռուսերը զայն նորոգեցին և մեծցուցին։ Բայց Բորդ Արթուրի կարեւորութիւնը չատ չափազանցուած է։ «Շատ պզտիկ է ռուսական տորմիղին համար։ Ծաւալման ընդունակութիւն չունի։ Եթէ թշնամի մը, ծովուն տէր ըլլալով, կարենայ ետեւի կողմէն զօրք հանել, և Խոքը պահել, դժուար չէ անառաւելութեամբ առնել Բորդ Արթուրը։ Արդէն, կարելի է Բորդ Արթուրը ռմբակոծել չատ հեռուէն ալ, իր չուրջը գտնուող չատ մը ծովախորշերու մէջէն։ Այս անպատեհութիւնը դարմանելու համար, Ռուսիա որոշեց նաեւ Քալինին կամ Դալիէնուանը։ Բայց չատ չանցած հասկցաւ որ իրեն պէտք եղածն էր սքանչելի, աննման դիրք ունեցող Մազամփօն, Բորէայի եզերքին վրայ, դէմ առ դէմ Ճափոնի։ Բորդ Արթուր ձեռք բերած ըլլալով, Մանճուրիոյ ափերուն որուն խօսքն եղաւ այնքան, բայց իր բուն դիտումն էր հասնիլ Մազամփոյի կամ ուրիշ Բորէական նաւահանգստի մը, բայց մանաւանդ Մազամփոյի, որուն համար գաղտնի համաձայնութիւն մ'ալ կնքեց Բորէայի Վեհապետին հետ, բայց Ճափոն չուտ իմացաւ և թոյլ չտուաւ, և միւս կողմէ, փութաց ամրացուց Մազամփոն, 70 մղոն անդին գտնուող Ցու—Շիմա կղզին։ (Այս անգամ ալ իր առաջին գործն եղաւ գրաւել և ամրացնել Մազամփոն։)

Ռուսիոյ և Ճափոնի միջեւ ցեղային աւելութիւն ալ կայ։ Իրարու ո'րքան մօտ եկած են, այնքան աւելի թշնամի եղած են իրարու։ Մր. Ճէն կ'գրէ թէ «Ոչ մէկ Ռուս սպայ յանձն կ'առնէ գերի ինկնալ Ճափոնցիներուն ձեռքը։ Իւրաքանչիւր ռուս պաշտօնակալ պատրաստ է իր նաւն ընկղմելու, (ինչպէս ըրաւ Վարեակի քաջասիրտ նաւապետը,) քան իր նաւը Ճափոնցիներուն յանձնելու որպէս զի դարձնեն իր ազգին դէմ գործածեն։ Մինչեւ իսկ կարելի է ըսել թէ ռուս սպայից հրամայուած է, երբ նեղը մնան, ընկղմել իրենց նաւերը, բայց չյանձնել Ճափոնցիներուն։ Եթէ այս հրամանը գրաւորապէս չէ տրուած, գէթ ամենուստ հասկցուած է։ Գալով Ճափոնցիներուն, անոնք ալ ծանուցած են թէ երբ իրենց նաւերէն մին անձնատուութեան դրօշ պարզէ, իր ընկեր նաւերը պիտի ռմբակոծեն և ընկղմեն զայն։»

ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄ.

ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՈՒ ԳՈՐԾԵՐ

Գերմանիա կ'պատրաստուի իր բարեկամութիւնը ցուցնել Ռուսիոյ՝ ներկայ պատերազմին առթիւ, Ֆրանսայէն հեռացնելու և իրեն մօտեցնելու համար Ռուսիան։ Եթէ պատերազմին ընթացքը Ռուսիոյ ուզածին պէս չըլլայ, Գերմանիա, Ռուսիոյ հետ միանալով, պիտի առաջարկէ Լա Հէյի Իրաւարար Ատենին որ Անգլիա պարպէ Ուէյ—Հայ—Ուէյը, զոր առժամապէս գրաւած էր, և գործածեց Ճափոնի օգնելու համար պատերազմի մէջ։ Գերմանիա խիստ աննպաստ է Անգլիոյ, և ներկայ պատերազմին առթիւ Անգլիոյ անհաճոյ ըլլալու և Ռուսիան սիրաշահելու ազդու ձեռնարկ մը պիտի ընէ։ Անգլիա Ուէյ—Հայ—Ուէյը գրաւեց՝ Բորդ Արթուրի ռուսական գրաւման դէմ ինքն ալ նոյն ծովուն մէջ կայան մ'ունենալու համար, բայց մինչ Ռուսիա միլիոններ ծախսեց Բորդ Արթուրի և Տալնիի վրայ, Անգլիա հիւրի մը պէս կեցաւ Ուէյ—Հայ—Ուէյի մէջ։ Կ'մնայ տեսնել թէ ուրիշի խօսքովը պիտի մեկնի՞ այն տեղէն։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ ՇՈՒՐՋ։— ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ Ի ԽԱՐԲԻՆ

Ալէքսէյեւ Փոխարքան անո'ր համար իր սպայակոյտին հետ Խարպին մեկնեցաւ, որովհետեւ պատերազմին հրատարակութենէն առաջ ալ ըսուած էր թէ Մանճուրիոյ վարչական կեդրոնը պատերազմական գործողութիւններէ զերծ գտնուող վայր մը փոխադրել որոշուած է, և հիմա Բորդ Արթուրի չուրջ թէ՛ ծովային և թէ ցամաքային գործողութիւնք անպակաս են։

Մի և նոյն պատճառաւ է որ փոխարքան հրամայեց որ զինուորական չեղող ամէն անձինք հեռանան Բորդ Արթուրէ, որպէս զի ունեւոր նեղութիւն չըլլայ, և զինուորական իշխանութիւնը զերծ մնայ հասարակ քաղաքացի ժողովուրդ մ'ալ հոգալու և խնամելու պարտականութենէն։

Վերջապէս, նոյն պատճառաւ է որ Ռուսք քաշուած են Նիւ—Զուանկի ամրոցներուն մէջ, ուր զերծ կ'մնան նաւային և ցամաքային յարձակումէ։

Իսկ Խարպին Մանճուրիոյ ներսերուն մէջ ամէնէն կարեւոր կեդրոնն է, զի հոն կ'երկճղի սիպերիական երկաթուղին, մէկ գիծը Բորդ Արթուր, միւսը Վլատիվօստոք ուղղուելով, և Ալէքսէյեւ փոխարքան Խարպինէն կարող պիտի ըլլայ վարել գործերը թէ' Բորդ Արթուրի և թէ Վլատիվօստոքի կողմը։ Ուստի, բնական էր որ Բորդ Արթուրէ քաշուելով ի Խարպին հաստատէր իր ընդհանուր բանակետղն և կառավարական կեդրոնը Ծ. Արեւելքի համար։

Գալով ճափոնական չարժումներուն, լուրերը դեռ չփոխ են, զի Ճափոնցիք կ'աշխատին գաղտնի պահել այն յառաջակադիծը զոր միեւնոյն ատեն ի գործ կը դնեն Բորդ Արթուրի քովի ծովախորշին՝ Լիաօ—Դունկի մէջ (Բորդ Արթուրի և Նիւ—Զուանկի միջեւ), նաեւ Եալու գետին բերանը, Բորդ Արթուրի միւս կողմը, այսինքն Բորդ Արթուրի հրուանդանին երկու կողերուն վրայ ալ ձեռնարկներ ունին, և կ'չարունակեն զօրք հանել ի Բորէա, այս անգամ հիւսիսային կողմը, նոյն իսկ ի Կենսան, ուրկէ չատ մօտ է Մանճուրիա։ Ուժ հաւաքելով Կենսանի մէջ, իրենց նպատակն ըլլալ կ'թուի մտնել ընդ մէջ Վլատիվօստոքի և Բորդ Արթուրի։ Հետեւապէս, ցամաքային կարեւոր կռիւներու լուրեր ի մօտոյ պիտի սպասենք թէ' այն կողմէն, և թէ Բորդ Արթուրի չրջակայքէն, ուր երկաթուղին կտրելու քանիցս փորձեր ըրեր են, բայց չեն յաջողեր, ըստ տեղեկագրութեան Ալէքսէյեւ Փոխարքային։

Հեռագիրները ծանուցին թէ Ծ. Արեւելքի սխալ կամ չափազանցեալ լուրերու պատճառաւ երեկ եւրոպեան Սակարաններու մէջ դարձեալ անկում յառաջ եկեր է, և գաւազան արժէթուղթն երկու միութիւն կորսեր է։

ԳԵՐՄԱՆՔ ԱՓՐԻԿԷ.— Հարաւ. արեւմտեան Ափրիկէի Գերման գաղթավայրէն հասած վերջին տեղեկութիւնները բաւական գոհացուցիչ են։ Տ[?] չոգենաւով ղրկուած օժանդակ զօրքերն այժմ Սուաքօբմունտ հասան և Վինտհուքի համար ճամբայ հանուած են։ Լօ[?] թղթակիցը կ'հեռագրէ Սուաքօբմունտէն թէ Տ[?] չոգենաւը Դշ. երեկոյին հասաւ հոն, բայց ծովեզերքին մօտ երկու քիլոմետր երկայնութեան վրայ ալեկոծութեան պատճառաւ զօրքերը դուրս հանելը գիշերանց անկարելի ըլլալով, Եշ. առտու կանուխ դուրս հանուեցան։ Նախ երկու գումարտակ, 60 պահեստի զօրք և երկու թնդանօթ՝ Բարապիկ, և երկու թնդանօթով մէկ գումարտակ ալ Վինտհուք ղրկուեցան երկաթուղիով։ Ցարդ սպաննուած Եւրոպացիներուն թիւը 150ի կ'հասնի. ասոնց մէջ են սպաննուած չորս կիներն ու հետքերնին կորսուած անձերը։ Հիրերօները 4000 նորաչէն հրացաններ և բազում ռազմամթերք ունին իրենց տրամադրութեան

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՎԻԷՆՆԱ, Փետր. 17.— Պոլ[?]—Բէրէլը կ'հրատարակէ Աւստրիոյ—Հունգարիոյ չէզոքութեան յայտարարութիւնը։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԸ

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ, 17.— Բորդ Արթուրի կացութիւնը փոփոխութիւն չէ կրած։ Ճափոնցի զօրք ցամաք ելած չէ ի Զէւան—Դառւ և Ճափոնցի զօրք չկայ Եալուի երկայնքը Դադունկ—Բաուէն մինչեւ Կալուսէ, ինչպէս զրուցուեցաւ առաջ։ Այս երկրին Զինացւոց մէջ մեծ յուզում կ'տիրէ։ Ուսուրիի հայթայթումը չատ դժուարացած է։

ԼՈՆՏՈՆ, 17.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Ռոյթըրի թէ փախստականք կ'յայտարարեն թէ Վլատիվօստոք պատրաստ չէ յարձակման մը։ Նաւահանգստին մուտքն ո'չ թորփիլներով ոչ ալ ականներով պաշտպանուած է։ Տասն թորփիլանաւ բռնուած են սառոյցներուն մէջ։ Ռուսք կը չարունակեն զօրք համախմբել Եալուի հիւսիսակողմը։ Կ'սպասեն մօտալուտ կռուի Ճափոնցւոց հետ։ Ռուսք կ'կարծեն թէ Ճափոնցիք կ'փորձեն ամէն հաղորդակցութիւն խզել Բորդ Արթուրի և Վլատիվօստոքի միջեւ։

—17.— Ռոյթըր կ'ըսէ թէ այսօր լուր տարածուեր է Սէուլի մէջ թէ ռուսական երեք մարտանաւեր Եօնկամփոյի մէջ պաշարուեր են Ճափոնցւոց կողմէ։ (Եօնկամփօ Բորէայի արեւմտեան եզերքին վրայ է, Եալուի գետաբերանին մօտ։)

—17.— Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Տէյլէ Թէլէկրաֆի թէ ռուսական Պօլթավա[?], Կրօմօպօյ, Ռիւրիկ և Բօկաթիր զրահաւորք և Ա. կարգի յածանաւք Վլատիվօստոք դարձեր են։ (Հետեւապէս, սխալ էր անոնց Բորէական նեղուցին մէջ երեւելուն զրոյցը։)

ԹՕՔԻՕ, 17.—Թօքիոյէ կ'հեռագրուի Ռոյթըրի.—Հօս հասած լուրի մը նայելով ճափոնական թորփիլանաւերու տորմիղ մը ամսոյս 14ին նորէն յարձակեր է ռուսական նաւաբաժնին վրայ ի Բորդ Արթուր և ռուսական մարտանաւ մը վնասեր է։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ, 17.—Ծովակալ Ալէքսէյեւի մէկ օրակարգը կ'հրաւիրէ զինուորները պահել իրենց պաղարիւնութիւնը, աւելի աղէկ կատարելու համար իրենց պարտականութիւնը։ Կ'յուսայ Աստուծոյ չնորհիւ կատարել իր գործը, և կ'վերջացնէ «կեցցէ Կայսրը, կեցցէ Ռուսիա» աղաղակով։

ԲՈՐԴ ԱՐԹՈՒՐ, 17.—Բորդ Արթուրի ճակատամարտէն վերջ, ճափոնական նաւաբաժինը Չէմուլբօ քաշուեցաւ՝ երեք նաւ կորսնցնելով։ Ճափոնական 60,000 զօրք համախմբուած են Կենսանի մէջ (Բորէայի արեւելեան եզերքին վրայ) և կը պատրաստուին Մանճուրիա մտնել։ (Տեսէ՛ք Ա. երեսին մէջ։) Պաշարման վիճակ հրատարակուեցաւ Բորդ Արթուրի մէջ։

ՑՈՒՐՆՆԷ

ԲԱՐԻԶ, Փետր. 17.— Աէգոլէ[?] կ'հեռագրուի թէ ցարդ 100,000 Ճափոնցի զօրքեր Բորէա ցամաք ելեր են։

ԲԱՐԻԶ, 17.— Վերապահութեամբ կը ծանուցուի թէ Գերմանիա իր աջակցութիւնը պիտի նուիրէ Ռուսիոյ, փոխարէն կարգ մը զիջումներ ստանալով Ասիոյ մէջ։

ԲԱՐԻԶ, 17.— Բեդերսպուրկէ կ'ծանուցուի թէ Ռուսիա արշաւախումբ մը պիտի պատրաստէ Դիպէդի դէմ, ի նախատեսութիւն Անգլիոյ կողմէ ռուսեճափոնական պատերազմին ատեն Ռուսիոյ դէմ ըլլալիք թշնամութեան մը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միրիմիրան աստիճան տրուեցաւ Երեւելի վաճառական Ղալիպ փաշայի։

—Բ. Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ելմտական պաշտօնատան հին հաչուեհերու համարակալ Պէհճէդ պէյի։

Ա. Շէֆգաթ՝ Պիթլիսի կուսակալ Ֆէրիտ պէյի կնոջ, և Բ. Շէֆգաթ՝ քրոջը։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐՈՒՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄԸ.— Թուրքերէն թերթերը կ'ծանուցանեն թէ օսմ. զօրքերը նուաճեր են աւազակախումբ մը, որ Խորօսլըյի կողմը Բարաս—Թարլասի անցքին մէջ երեւան ելած էր։

—Կիւմիւլճինայի կողմը չագանակնիներու պուրակին մէջ զինեալ աւազակ մը ձերբակալուեր է։

—Ճումայայի Պալայի, Բալըքչի և Սէքբէգի Պուլկար փախստականներէն 18 հոգի ետ վերադառնալով, տեղական իշխանութեանց անձնատուր եղեր են։

—Իզդամ կ'ըսէ թէ Բեդերսպուրկի Ժուռնալը, «Հռչակաւոր չարլադան մը» խորագրով յօդուածի մը մէջ, խստիւ կը պարսաւէ Պուլկար աւազակներուն պարագլուխ Պօրիս Սարաֆովը։ Այս հռչակաւոր ղոռնաշավոսը, վերջերս Եւրոպայի մէջ ճամբորդութիւն մ'ըրեր է, ինքնիրեն կարեւոր պաշտօնատարի մը հանգամանք տալով և ազգատ ժողովուրդէն յափշտակած դրամները չռայլաբար ծախսելով եւրոպական քաղաքներու մէջ։ Զարմանալին սա է որ իր հայրենակիցները տակաւին կարեւորութիւն կուտան այս խաբերային, որուն բանը գործն է իր քաջալերած աւազակներուն թալլած յափշտակած իրեղէնները դրամի վերածել, և գըրպանները լեցնելէ ետք, յանկարծ Եւրոպա երթալ և օդէլներուն ու սրճարաններուն մէջ սրիկայական կեանք մը վարել։

—Աւստրեան Ֆրէմտէնպլադ թերթը Սելանիկ բնակող արժանահաւատ անձէ մ'առնելով կ'ծանուցանէ թէ Ռումելիի նահանգներուն համար որոշուած բարենորոգումներն ամբողջութեամբ գործադրուելու վրայ են։ Ի մէջ այլոց, ոստիկան—զինուորներու վերակազմութիւնն աւարտած է։ Վերջին աւազակային դէպքերու միջոցին հրկիզեալ տուներէն 12,000ը ցարդ նորոգուած կամ վերաշինուած են. ծաղկախտով վարակուած տեղերը մասնաւոր հիւանդանոցներ հաստատուած են։ Ամէն օր հարիւրաւոր մարդիկ կ'դարմանուին այդ հիւանդանոցներուն մէջ։ Առողջութիւնը վրդովողները կ'պատժուին։

ԳՈՍՍՎԱՅԷ կ'հեռագրուի թէ կուսակալ Շաքիր փաշա Եազովա գացեր է քննական պաշտօնով։

ՆՈՐ ՆԱՄԱԿԱԴՐՈՇՄՆԵՐ.— Թղթատարական Վարչութիւնը Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձին օրը չըլլաբերութեան պիտի հանէ նոր նամակադրոշմները։ Այժմ 48,000,000 հատ նոր նամակադրոշմ կ'տպագրուին։ Ցարդ հրապարակ հանուած նամակադրոշմներուն քանակութիւնն էր 16 միլիոն։ Քանակութեան այս յաւելումն յառաջ եկած է թղթատարական Վարչութեան մէջ գործադրուած բարեկարգումներէն։

ՊԻԹԼԻՍԻ կուսակալ Ֆէրիտ պէյ երեկ իրիկուն աւստրիական չոգենաւով և Տրապիզոնի ճամբով իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։ Ն. Վսեմութիւնը, մեկնելէ առաջ, Կայսերական Պալատ երթալով, իր հրաժեշտի ողջոյնները մատոյց։

ՇՈՒԷՏ—ՆՈՐՎԷԿԵԱՆ դեսպան Պաշօն Պէք Ֆրից երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ։

ԱՅՆՈՐՈԶԷ կ'գրեն թէ տեղական իշխանութիւնք յաջողեր են ձերբակալել այն անծանօթ չարագործներն որք ժամանակէ մ'ի վեր աւազակութիւններ կ'գործէին։ Օտար եկեղեցականներն յոյն կրօնաւորներու կ'վերագրէին գործուած գողութիւնները։ Բայց Գայմագամ Ահմէտ Բամի պէյի ձեռք առած խիստ միջոցներուն չնորհիւ, աւազակները վերջերս կ'ձերբակալուին և կ'հասկցուի թէ Պուլկար են։ Ձերբակալեալք իրենց ոճիրը խոստովանած են։ Ծննդեան տօնին, կրօնաւորի մը սենեակէն 100 ոսկիի գումար մը գողցուեր է, մինչ կրօնաւորն եկեղեցին կ'գտնուէր։ Այս գումարը գողցողներն ալ նոյն Պուլկար աւազակներն են եղեր։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ Հաշիմ փաշա իր վերջին տկարութենէն ապաքինած ըլլալով, երէկ կրցաւ ներկայ ըլլալ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

ՍՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Սրահարութեան մեծ փորձ մը տեղի պիտի ունենայ Բեթ—Բալասի մէջ, յառաջիկայ Միջինքի։ Աթէնքի և Իզմիրի սուսերամարտութեան ուսուցիչները, որք փորձին մասնակցելու հրաւէր ստացած են, Պոլիս պիտի գան, մայրաքաղաքիս սուսերամարտութեան վարժապետներուն հետ չափուելու համար։ Վիեննացի հռչակաւոր վարպետ մ'ալ, տեղակալ Թօտ, պիտի մասնակցի փորձերուն։ Կոփամարտութեան և գաւազանամարտութեան փորձեր ալ պիտի ըլլան։ Դեսպանատանց զինուորական կցորդներէն պատուակալ յանձնաժողով մը կազմուած է, որ իր աջակցութիւնը պիտի ընծայէ։

ՓԱԽՉՈՂ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐԸ.—Պաշտօնատար հանրօգուտ չինութեանց նախկին ճարտարագէտ Բըգզըլըան[?] կամ ուրիշ անուամբ Ինէզզէի Բաւ[?], որ Եաֆա երթալու համար Պոլսէն անցագիր առած, բայց ճամբան Եւրոպա փախած էր, ի բացակայութեան դատուելով՝ վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, կորսնցնելով իր պաշտօնն ու քաղաքային իրաւունքները։ Իր ստացուածքներն ալ արգելքի տակ առնուեցան։

ՑԻՒՆԱՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ որոշեց աստուածաբանական բարձրագոյն վարժարան մը հաստատել Վենետիկի մէջ։ Հելլէնէ կղզիին աստուածաբանական վարժարանի չրջանաւարտները, որք ցարդ պարտաւորուած էին Եւրոպայի կաթոլիկ կամ բողոքական վարժարաններն յաճախել իրենց աստուածաբանական ուսումը կատարելագործելու համար, այսուհետեւ Վենետիկի վարժարանը պիտի յաճախեն։

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ.— Առեւտրական և Հանրօգուտ չինութեանց Նախարարութիւնն օրինագիծ մը պատրաստած է, որու տրամադրութեանց համաձայն, Թուրքիոյ մէջ բնիկ դրամատէրներ պիտի քաջալերուին անանուն ընկերութիւններ կազմելու, օսմ. վաճառականութեան ու արդիւնագործութեան զարգացման համար։ Պետական Խորհուրդն այժմ կը քննէ սոյն օրինագիծը։

ԷՏԻՐՆԷԷ կ'ծանուցուի թէ Թունճա գետին ընթացքը դարձնելու աշխատութիւնք սկսած են։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ հելլէն հիւպատոսն որ Աթէնք գացած էր, Սելանիկ վերադարձեր է։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐ ՄԸ.— Աղեքսանդրիոյ վաճառականներէն Ա. Բանտելիտի 500 ոսկի նուիրեր է Լէմնոսի մէջ աղքատ կանանց վարժարանի մը չինութեան համար, և խոստացեր է տարուէ տարի 80 ոսկի վճարել դպրոցական ծախուց համար։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Վօզուռ պահականաւն ի մօտոյ Պոլիս պիտի դառնայ։ Ֆրանսական դեսպանատունը Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրեց, պահականաւին Դարդանէլի նեղուցէն անցնելուն համար։

ԱՌԵՒԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ.—Օրիորդ Ռէճինա Շաքիր վիպական առեւանգութիւնը միշտ օրուան խօսակցութեան նիւթն է Բերայի մէջ։ Երկու սիրահարներուն թաքստոցին նկատմամբ հակասական զրոյցներն իրարու կ'յաջորդեն։ Ցա[?] ջորդաբար ըսուեցաւ թէ Բարիզ, Մոսա

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 16,378,771
ՀԱՍՈՅԹ 1902 ՏԱՐԻՈՅ 3,628,617

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՏԻՆՊԸՐԸ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,227,900
ՀԱՍՈՅԹ 1902 ՏԱՐԻՈՅ 1,447,400

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ընդունին ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի դիւրաւ և աւելի չափաւոր ապահովագրով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց որ ինքզինքնին ապահովելով իրենց դրամագլխոյն ամբողջութեամբ, ...ամենայն պարագային... Հրդեհէ ծագած վնասուց համար մինչև ցարդ վճարած են 39,500,000 Անգլ. Ոսկին գումարը։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 140,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չափաւոր ապահովագրով ամէն տեսակ ապրանքներ և դրամանիշներ ծովային արկածներու դէմ։ Գնալ և գալու վրայ տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Մէհմէտ Ալի փաշա խան ընդհանուր թիւ 21 և 22 կը. ... ԳԱՍՊԱՐ Յ. ՍԵՐՈՒՍԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ Միացեալ երեք Ընկերութեանց։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Օսմ. Կայս. Պանքան մրցման կ'դնէ հինգ պաշտօններ, Պոլսոյ կամ գաւառի իր գրասենեակներուն համար։ Քննութեան նիւթերն են.— Աւետրական և վարչական թղթակցութիւն, ֆրանսերէն կամ անգլիերէն։ Ընտրելիներուն խօսած կամ գրած լեզուները, և մասնաւորապէս Թուրքերէնը։ Տարրական տոմարակալութեան, առևտրական օրէնսգիտութեան և առևտրական աշխարհագրութեան։ Տոկոսի և դրամաղեղչի հաշիւներ, փոխանակագրի գործեր։ Արպիտրաժ, դրամի վրայ գործառնութիւններ, արժեթուղթերու գնում և վաճառում։ Մրցման ընդունուելու համար, ընտրելիներն իրենց խնդրանքին հետ պէտք է ներկայացնեն լուսագոյն երաշխաւորութիւններն և յանձնարարութիւնը։ Օսմ. Կայսերական Պանքան իրեն կը վերապահէ որոշել մրցման ընդունուելու բոլոր պայմանները։ Մրցման մասնակցիլ փափաքողները պէտք է ըլլան առ նուազն 16 և առ առաւելն 30 տարեկան։ Մրցումը պիտի կատարուի յառաջիկայ Մարտի մէջ։ Մրցման ընդունուողներուն յառաջիկային անձնապէս գիտցի մը պիտի ղրկուի, որոշ թուականը ծանուցանելու համար։ Ընտրելիներէն կ'խնդրուի անձամբ ներկայանալ Պանքային մասնաւոր դիւանին՝ արձանագրութեան համար, մինչև Փետր. 29 (Ն. Տ.), բաց ի Ուրբաթ և տօնական օրերէն, ամէն օր կէս օէն ետք ժամ 1էն մինչև 4 $^{1}/_{2}$։ Մինչև այսօր պաշտօնի համար եղած խնդրանքները չեղեալ կ'նկատուին։

Կ. Պոլիս, 2/15 Յունուար 1904

ՑՐԱՆՍԵՐԷՆԻ հմուտ և փորձառու տոմարակալ մը կ'փափաքի պաշտօնավարել պատուաւոր վաճառատան մը մէջ իբր թղթակից, հաշուապահ կամ արկղակալ։ Առաջնակարգ երաշխաւորութիւն։ Դիմել Բիւչիւքեան Միաքեան դեղարան, Պահճէ Գաբու թիւ 13։ 15—14

ՀԱՅՏԸՆԵՂԲԱՐՔ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԲԷՅՕՂԼՈՒ ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ Ն° 479

Այս վաճառատանն այս անգամ անգլիական նոր տեսակ ապրանք բերուած է։ Շրջազգեստներ, ծոպեր, ծոպեր և ժապաւէններ, ֆլանէլ և նոր տեսակ ֆլանէլէններ, գուլպաներ, հովանոցներ, դիմացկուն կօշիկներ, մանկունի վերարկուներ, վարագոյրներ են. կը ծախուին շատ գոհացուցիչ պայմաններով։ 77

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ
Խազինէի Խասսաի Շահանէէ միւրայ-իսա օլունաճագ տիւլպէնտ ...
Յիկ 2 Շուպաթ 319 2—3

LANCASHIRE
ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Յեղեալ Անգլ. Ընկերութեան հետ ձուլուած.
Դրամագլուխ և պահեստ ամբողջ վճարուած 12,000,000 Անգլ. ոսկի.
ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆՔ
Լիվըրփուլ.
1 North John St.
Լոնտոն,
28 Lombard St. E. C.
Ընկերութեան օրէնքն է վճարում անմիջական և առանց...
ԼԱՆՔԱՇԻՐ
վճարում արագ ամբողջ վճառուած ... ապահովագրութիւն ...
Ընդհանուր Գործակալք Թուրքիոյ ԹՈՆՑ ՕԻԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.
Բիւյիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա.
ԱՐԱՄ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Փոխ-Գործակալ ի Պոլիս Եմին պէյ խան, Թիւ 17.
Փոխ-Գործակալ յԱդրիանուպոլիս, ԱԶՀԱԿ ՊԱՐՈՆԵԱՆ Իւքիւմեթ ...
Ուրիշ Փոխ-Գործակալութիւններ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ.

ԹԷՄԶ ԷՆՏ ՄԸՐԶԻ
Այլևայլ ծովային ընկերութիւններ ...
Դրամագլուխ 2,000,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի գումար 1,055,000 » »
Տարեկան հասոյթ 500,000 » »
Կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք և դրամանիշներ ծովային արկածոց դէմ.—Դիմեր խնամ յանձնուի։
AGENTS: —Bond Sellar & Cº

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրադէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ 10,666,667 Ֆր
Երաշխաւորութեան գումար 137,300,000 »
1902ի հասոյթք 54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ամ 282,000,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ։ Նաև ճամբորդութեանց արկածներու դէմ ցկեանս թոշակի ապահովագրութիւն, երկաթուղիով և շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու և ապակիներուն կոտրելուն դէմ են։
Դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա։
Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին
Ա. ՀԻՐՄԻՔ

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԻՒՆՆ
ՈՒ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՍՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ
Օրն 3 հաբ օրուան մէջ օրական 8—12 հատ հաբնիլ առնելով։

ԲՈԼՈՐ ՄՈՒՍԷՔ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ...

ՀԱԶԸ
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒԱՄԲԸ
ԱՆՔՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԲՈՒԺԷ
ՍԻՐՕ
Տ'ՕՊԼԸՐԺԻՆ

Կը ծախուի Բարիզ Վիլէնի Ռուժը ... և Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու գլխաւոր դեղարաններուն մէջ։

ԿՐԷՇԱՄ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գ.ջը 1900 Դեկտեմբերին ֆր. 191,934,570
Տարեկան հասոյթ ապահովագրինները ... 1900 Դեկտ. 31ին » 32,467,172
Վճարումներ՝ բանի վճռէքներու ապահովագրութեան պայմանագրերու, վերադարձումներու, են. Ընկերութեան հիմնարկութենէն՝ 1848էն ի վեր » 426,499,043
1900ի տարեշրջանին մէջ Ընկերութիւնը 5556 ապահովագիր յանձնած է, որ կ'ներկայացնեն » 52,981,500
Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն՝
ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ
Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան, Պոլիս, իսկ Ղալաթիոյ մէջ Ալեքսանտր խան և Մէնտէնէիլի խան, Թիւ 8.

ԲԱԹՐԻՈԹԻՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.
1824ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Դրամագլուխ 1,500,000 Անգլ. ոսկի

ԿԱՐՏԻԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
1821ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Դրամագլուխ 2,000,000 Անգլ. ոսկի

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընդհանուր գործակալք ԷՏՈՒԱՐՏՍ ԷՆՏ ՍԸՆ; Ալալէմճի խան Պոլիս.

ՊԱԼՔԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ. ՍՈՖԻԱ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ
1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, այլոց օժտի դրամագլուխ այլ և այլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով՝ ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուէն ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ'դառնայ։ Ընկերութիւնն ո՛ և է տուգանութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնական ազատութեան, մեկնումի, ամէն կողմ ճամբորդելու, զինուորական, եթէ տասնը խնայ որրոցելու ալ կատարուի։ ...

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Ֆր.։
Դժնեայ ապահովագրին 1,433,965 Ֆրանք։
Ապահովագրութիւն փայտաշէն ալ քարուկիր շէնքերու, կարասիներու ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ
Ապահովագրութիւն վաճառքներու, ... ամէն կողմ ալ ուղևորելոյ։

1896ի շահաբաժինն է 18 $^{1}/_{2}$ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16 %։
Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԿԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սօֆիա։
Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՌՈՒՆՃԵԱՆ։
Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, Օսմ. Պանքայի քով, Թօփհանեան խանի առաջին յարկ։
Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ'փնտռուին։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ, Մէնչէսթըր, Սև ծովու և Պոլսոյ միջև բեռնող շոգենաւեր
ՃԱՄԲՈՐԴ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թոն	Անուն	Թոն
(Շինուելիք)	4000	Թէյլըր	3000
Բամիսիս	3500	Կաւքօնի	1500
Մինիս	3500	Կրէն	1500

«Ֆարօս» շոգենաւը, նաւապետ Նելվէն, ամսոյս դէպ ի 29ին Լիվըրփուլէն հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։
Այս շոգենաւեր շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղ ընդարձակ խցեր ունին, էլեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և Տեսչունի ունին կին ճամբորդներու համար։

ԱՊՐԱՆՔ ՓՈԽԱԴՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Անուն	Թոն	Անուն	Թոն
Մէգիս	5000	Էմէյթիս	3200
Ֆայքիլ	4500	Ֆէրօս	3000
Նոյտօզրիս	4200	Թիպս	2500

Այս շոգենաւերը ... ճամբորդներ կ'առնեն Բ. կարգի համար, ... Տեսչունի չունին։
Կ'խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց համար իրենց հրամանները տան մինչև շոգենաւուն հասնելէն երկու օր. ...
Լիվըրփուլէն Պոլիս կամ Աղեքսանդրիա Ա. կարգին գինն է 15 ոսկելին և Բ. կարգինը՝ 11 ոսկելին։ Ապրանքներ կ'ընդունուին ուղղակի տարուելու համար Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստներն և Աւստրալիա։
Դիմել առ Ժ. Վ. Ուիթըլ և Ընկ. Գործակալք
Օւրթըլ խան, Պահճէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՑՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
31 Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրփուլ։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ՁԱՐԼԶ ՏԻՔԸՆՍ (39)

ՕԼԻՎԸՐ ԹՈՒԻՍԹ

ԺԶ.

—Ո՛չ, բարեկամս, ո՛չ, ըսաւ հրեան։ Իմս է, Ուիլեըմ, իմս է։ Գիրքերը ձեզի ըլլան։

—Եթէ մէկն համարձակի ըսել որ ինծի չի պատկանիր, աւելցուց Սիքս գլխարկը դնելով, այսինքն, ինծի և Նանսիի, տղան կ'առնեմ կ'տանիմ։

Հրեան ցնցուեցաւ, և Օլիվըր ևս, թէև տարբեր պատճառով մը։ Կ'յուսար որ վիճաբանութեան արդիւնքը պիտի ըլլար առզատ արձակել զինք։ — Տեսնենք, ըսաւ Սիքս, պիտի տա՞ք թէ ոչ։

—Աղէկ չէ ատ, Ուիլեըմ։ Անպէս չէ՞, Նանսի, հարցուց հրեան։

—Աղէկ կամ գէշ, պատասխանեց Սիքս, տուէ՛ք ինծի կ'ըսեմ ձեզ։ Կ'կարծէք որ Նանսի ու ես պարապ տեղը մեր ժամանակը վատնեցինք այս տղան հալածելով։ Տուէք սա ինծի, կ'իմանա՞ք։

Այս բարեկամական խօսքերն ընելով համդերձ, Մր. Սիքս հրէին ձեռքէն առաւ պանքթօթը։ Ցեռոյ Ֆակինի աչքին մէջ նայելով պաղօրէն, պանքթօթը տասնի ծալլեց և փողկապին հանգոյցին մէջ պահեց։—Աւասիկ մեր յոգնութեան վարձքը, ըսաւ Սիքս։ Տակաւին կէսն իսկ չէ։ Իսկ դուք գիրքերն առէք, եթէ կ'սիրէք ընթերցումը, ապա թէ ոչ ծախեցէք։

—Շատ հետաքրքրական է, ըսաւ Պէյթս որ խնդրոյ առարկայ գիրքերէն մին կարդալ կ'ձեւացնէր, դէմքի հազար ծամածռութիւններ ընելով։ Ոճը շատ ազնւոր է, այնպէս չէ՞, Օլիվըր։

Եւ անոր խղճալի վիճակը տեսնելով, Տշար Պէյթս, որ ամէն բանի ծիծաղաշարժ կ'ողմը տեսնելու ծիրքն ունէր, առաջինէն աւելի ազմկալի զուարթութեան մը տուաւ ինքզինքը։—Ծերունի պարոնին կ'վերաբերին, ըսաւ Օլիվըր ձեռքերը գալարելով, այն բարի և ազնիւ ծերունիին որ իր տունն առաւ զիս, և խնամեց երբ մահամերձ էի։ Իրեն ղրկեցէք, խնդրեմ։ Գիրքերն ու դրամն իրեն ղրկեցէք։ Զիս մինչև կեանքիս վերջն հոս պահեցէք, բայց կ'աղաչեմ, գիրքերն ու դրամն անոր դարձուցէք։ Պիտի կարծէ որ գողցեր եմ։ Ծերունի կինն և բոլոր անոնք որ շատ բարի եղան ինծ համար, պիտի կարծեն թէ գող մ'եմ։ Օ՛հ, գթացէք ինծի և գիրքերն ու դրամը դարձուցէք իրեն։

Այսպէս խօսելով, ազդուութեամբ մը, զոր կուտայ սրտապատառ վիշտը, Օլիվըր ծունկի եկաւ հրէին ոտքերուն առջև, ձեռքերը միացնելով պաղատագին և յուսահատ։—Այս տղան իրաւունք ունի, դիտել տուաւ Ֆակին խորամանկ ակնարկ մը ձգելով չորս դին և կրցածին չափ պոստելով իր ահաւելի յօնքերը։ Իրաւունք ունիս, Օլիվըր, իրաւունք ունիս։ Պիտի կարծեն որ գող մ'ես։ Ա՛հ, ա՛հ, աւելցուց ձեռքերը շփելով։ Սքանչելի է և աւելի աւելի լաւագոյնը չէինք կրնար մտածել։

—Անշուշտ, պատասխանեց Սիքս։ Նաև մտքէս անցուցի երբ տեսայ որ Գլէրքընուէլ կ'մտնէր գիրքերը թեւին տակ։ Շատ պարզ է։ Պէտք է որ բարեպաշտ մարդիկ եղած ըլլան, ապա թէ ոչ իրենց քովը չէին առներ։ Պիտի չփնտռեն, վախնալով որ կ'ստիպուին հետապնդումներ ծանածաութիւններ ընելով։ Ուր շատ աղուոր է, այնպէս չէ՞, Օլիվըր։

ընել բանտը դնել տալու համար։ Այս կերպով, ապահովութեան մէջ է։

Այս խօսակցութեան միջոցին, Օլիվըր մոլորուն ակնարկով մը փոխն ի փոխ կը նայէր Ֆակինի և Սիքսի, որովհետև հազիւ գիտէր իր շուրջն անցած դարձածը։ Բայց Ուիլեըմ Սիքսի վերջին խօսքերուն վրայ, յանկարծ ելաւ և սենեակէն դուրս խոյացաւ խելակորոյս, օգնութի՛ւն պոռալով և աւերակ տունին բոլոր արձագանգներն արթնցնելով։—Մէ՛ թողուր որ դուրս ելնէ շունը, Ուիլեըմ, պոռաց Նանսի դէպ ի դուռը խոյանալով և գոցելով հրէին և անոր երկու աշկերտներուն վրայ, որք Օլիվըրի ետևէն կ'վազէին։ Մի՛ թողուր որ դուրս ելնէ շունը։ Կտոր կտոր կ'ընէ այս տղան։

—Աւելի աղէկ կ'ըլլայ, ըսաւ Սիքս, աղջկան գրկէն խուսափելու համար ճիգեր ընելով։ Զգէ՛ զիս, ապա թէ ոչ գլուխդ կ'ջախջախեմ պատին զարնելով։

—Հոգս չէ Ուիլեըմս, հոգս չէ, կ'պոռար աղջիկն ազդուապէս պայքարելով այն մարդուն հետ։ Կա՛մ այն է թէ տղան պիտի չյօշոտուի շունէն կամ դուն նախ զիս պիտի սպաննես։

—Կ'սպաննեմ հիմա, ըսաւ Սիքս ակռաները կրճտելով։ Անդին գնա, ապա թէ ոչ վայրկեան մը կ'լմնցնեմ գործդ։

Աւազակը սենեակին միւս կողմը նետեց աղջիկը ճիշդ այն պահուն երբ հրեան և իր երկու աշկերտները ներս կ'մտնէին, Օլիվէրն բերելով իրենց ետևէն։—Ի՞նչ կայ, ըսաւ հրեան։

—Կարծեմ թէ այս աղջիկը խենդեցաւ, պատասխանեց Սիքս վայրագ դէմքով մը։

—Ո՛չ, ես խենդ չեմ, ըսաւ Նանսի, տժգոյն և շնչասպառ։ Խենդ չեմ, Ֆակին, վստահ եղէք։

—Ուրեմն լռեցէք, ըսաւ հրեան սպառնալից դէմքով մը։

—Ո՛չ, չեմ լռեր, ըսաւ Նանսի աւելի բարձր ձայնով մը։ Տեսնենք ի՛նչ պիտի ընէք ասոր։

Մր. Ֆակին շատ լաւ կ'ճանչնար կինեռուն նկարագիրն և քմայքները, այնպէս որ խոհեմութիւն համարեց չերկարել վիճաբանութիւնը։ Նիւթը փոխելու համար, խօսքն Օլիվըրի ուղղեց։— Ուրեմն կ'ուզէիք փախչի՛լ, բարեկամս, ըսաւ հանդարտօրէն խոշոր գաւազան մ'առնելով վառարանին անկիւնէն։

Օլիվըր չպատասխանեց, բայց հրէին շարժումները կ'դիտէր և սիրտը կ'թրթռար մեծ տագնապով։—Օգնութիւն կ'պոռայիք, այնպէս չէ՞, և ոստիկանութիւնն հոս բերել պիտի տայիք, շարունակեց Ֆակին հեգնական ծիծաղով մը և տղուն թևէն բռնելով։ Այդ փափաքը պիտի անցրնենք։

Հրեան գաւազանի լուռն հարուած մը տուաւ Օլիվէրի ուսերուն և թեւ կ'վերցնէր վերսկսելու համար, երբ աղջիկն առնոր վրայ նետուեցաւ և գաւազանը խլելով կրակը նետեց այնքան ուժով որ ածուխները մինչև սենեակին մէջտեղը գլորեցան։—Առանց վարձատրուի չեմ կրնար հանդուրժել, Ֆակին, պոռաց Նանսի։ Այս տղան գտաք։ Աւելի ինչ կ'ուզէք։ Ձգեցէք հանգիստ ձգել, կ'իմանա՞ք, ապա թէ ոչ խնդիր ունիք կերպով պիտի կարգադրիմ։

Այս սպառնալիքն ընելով, աղջիկն ոտքը գետին կ'զարնէր։ Բարկութիւնէն սեղմուած, շրթները սեղմուած, ձեռքերը գալարուած, փոխն փոխ կ'նայէր հրէին և Սիքսի։—Օ՛հ, Նանսի, ըսաւ հրեան մեղմ ձայնով մը, պահ մը լուռ կենալէ ետքը։ Որու միջոցին զիրմացկոտ և մտահոգ ակնարկներ փոխանակեց Մր. Սիքսի հետ։ Այս գիշեր շատ հիանալի էք։ Էհ, է՛հ, սիրելիս, սքանչելի կերպով կը կատարէք կատակերգութիւնը։

—Իրա՞ւ, հարցուց աղջիկը։ Զգուշացէք որ ինքզինքս չգերազանցեմ։ Աւելի գէշ պիտի ըլլայ ձեզ համար, Ֆակին։ Ուստի ուղիղ քալեցէք ինծ հետ։

Դժբախտութեանն և զայրոյթէն ծայրայեղութեան մղուած կին մը կրնայ հասնիլ զայրոյթի այնպիսի աստիճանի մը զոր քիչ այրեր կ'սիրեն յառաջ բերել։ Հրեան հասկցաւ որ Նանսիի բարկութիւնը վառանցիկ քմայք մը անել դրած ըլլալու կեղծիքը շատ պիտի չքչէր, և քանի մը քայլ նահանջելով, Մր. Սիքսի կողմն արձակեց կիսովին վեհերոտ և կիսովին աղերսալից ակնարկ մը, իբր թէ ըսելու համար անոր որ իրեն կ'պատկանէր այս խօսակցութիւնը շարունակել։ Մր. Սիքս լսեց յամր կոչումը, և թերևս զգալով որ իր անձնական հպարտութիւնն և իր ազդեցութիւնը կ'պահանջէին որ Նանսի անմիջապէս ի կարգ հրաւիրուէր, արտասանեց առ նուազն 2—3 երկոտասանեակ հայհոյութիւն և սպառնալիք, որոց պէսպիսութիւնը մեծ պատիւ կ'բերէր իր հնարագիտ մտքին բեղմնաւորութեան։ Որովհետև այս ամէնն ո՛ և է ակներև արդիւնք առաջ չբերաւ իր բարկութեան առարկային վրայ, աւելի ուշագրաւ փաստերու դիմեց։—Ի՞նչ ըսել կ'ուզես, պոռաց։ Ձեռ՞ս գիտեր ո՛վ և ի՛նչ ըլլալդ։

CHARLES DICKENS — (Oliver Twist.)

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՏԻՐԱՅԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ"Ի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	6 Մճ
ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ »	3 »
ԵՌԱՄՍԵԱՅ »	1 $^{1}/_{2}$ »
ՅԵՌԹԷ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ	30 Փր
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԲԱԺ." Բոլոր լօֆմալով	12 Ղր
ՏԱՐԵԿԱՆ Բոլոր-դօֆմալով	7 Մճ
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ	36 Ֆր
» ՎԵՑԱՄ. 18 ՖՐԱՆՔ.	9 Ֆր
ԱՐՏԱՍԱՀ. "ՏԱՐԵ." Բոլոր-դօֆմալով	40 Ֆր

ԱՆԳԼ. ԼԻՐԱ 119 դրշ. — 20 ՖՐ. ՆՈՅ 93 $^{1}/_{2}$ դրշ. — ՔՐԻՄԻՑ 55 դրշ.

Նոյն պայմանք՝ Կ. Պոլսոյ եւ Գաւառի համար ԱՆԽՏԻՐ։ ... ԿԱՆԽԻԿ

[illegible]

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿՈՎ։

[illegible]

ՕՐԸ ՕՐԻՆ ...

[illegible]